

Spółdzielcza Grupa Bankowa
BANK SPÓŁDZIELCZY W NOWEM N/WISŁĄ

**Ujawnienie informacji dotyczących ryzyka,
funduszy własnych, wymogów kapitałowych,
polityki w zakresie wynagrodzeń i innych informacji,
zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego
i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.
w sprawie wymogów ostrożnościowych
dla instytucji kredytowych
i firm inwestycyjnych, część ósma
Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą
za 2018 rok**

Nowe, czerwiec 2019 r.

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Ujawnienia w zakresie celów i strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka – art. 435 CRR.....	4
3.	Zakres stosowania wymogów rozporządzenia CRR (art. 436)	49
4.	Fundusze własne (art. 437).....	49
5.	Wymogi kapitałowe (art. 438 CRR)	51
5.1.	Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej... ..	51
6.	Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta (art. 439 CRR).....	57
7.	Bufory kapitałowe (art. 440 CRR)	57
8.	Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego (art. 441 CRR).....	57
9.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (art. 442 CRR).....	57
10.	Ujawnienia w zakresie stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego.....	65
11.	Ujawnienia w zakresie korzystania z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI	67
12.	Ekspozycja na ryzyko rynkowe (art. 445).....	67
13.	Ekspozycja na ryzyko operacyjne (art. 446).....	68
14.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych (art. 447)	69
15.	Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym (art. 448).....	70
16.	Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne (CRR art. 449).....	71
17.	Polityka w zakresie wynagrodzeń (art. 450)	71
18.	Ryzyko płynności i pozycji płynnościowej (Rekomendacja P)	75
19.	Informacja o spełnieniu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22 aa ustawy Prawo bankowe	85
20.	Dźwignia finansowa (art. 451 CRR)	85
20.1.	Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni	86
20.2.	Ujawnienie wskaźnika dźwigni	86
20.3.	Podział ekspozycji bilansowych.....	87
20.4.	Informacje jakościowe	87
	System kontroli wewnętrznej.....	88
21.	Aktywa obciążone /wolne od obciążeń	90

Załączniki:

Załącznik Nr 1 – Oświadczenie Zarządu (CRR art. 435 ust. 1 lit. e)

Załącznik Nr 2 – Oświadczenie Zarządu (CRR art. 435 ust. 1 lit f)

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa sporządzenia informacji

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisła, zgodnie z „Zasadami polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisła” (wprowadzonymi Uchwałą Zarządu Nr 52/2018 z dnia 21.05.2018 r., a zatwierdzonymi Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 7/2018 z dnia 28.05.2018 r.) oraz zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej, dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji według stanu na **31.12.2018 r.**

1.2. Informacje ogólne

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisła z siedzibą w Nowem ul. Bydgoska 12, 86-170 Nowe, wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000089035, REGON 000495243, NIP 5590008607.

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisła na dzień **31.12.2018 r.** w zakresie ujawnianych informacji nie stosuje pominięcia informacji uznanych:

- 1) za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
- 2) za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.

W 2018 roku Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisła prowadził działalność poprzez:

- 1) Centralę Banku w Nowem n/Wisła, ul. Bydgoska 12, 86-170 Nowe,
- 2) Oddział Banku w Warlubiu, ul. Br. Malinowskiego 2, 86-160 Warlubie,
- 3) Oddział Banku w Jeżewie, ul. Główna 8, 86-131 Jeżewo,
- 4) Oddział Banku w Nowem, Plac Świętego Rocha 1, 86-170 Nowe.

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności.

Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Przedstawione w niniejszej Informacji dane sporządzone zostały według stanu na **31.12.2018 r.** i zawierają m.in. informacje dotyczące:

- 1) zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- 2) funduszy własnych,
- 3) aktywów ważonych ryzykiem,
- 4) adekwatności kapitałowej,
- 5) polityki w zakresie wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Bank udostępnia osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Banku oraz uczestnikom rynków finansowych z częstotliwością roczną, w terminie pokrywającym się z terminem publikacji sprawozdań finansowych. Zebranie Przedstawicieli, na którym zatwierdzono roczne sprawozdanie finansowe odbyło się 21 czerwca 2019 r.

2. Ujawnienia w zakresie celów i strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka – art. 435 CRR

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą”, opracowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą na lata 2016-2020” i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywane są również w przypadku wystąpienia znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.

Strategia zarządzania ryzykiem określa:

- 1) strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem, podział na trzy linie obrony,
- 2) zadania organów Banku, komitetów, jednostek organizacyjnych i poszczególnych osób w procesie zarządzania ryzykiem,
- 3) schemat procedur odnoszących się do zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) ogólne zasady identyfikacji, pomiaru lub szacowania ryzyka, w tym zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- 5) ogólne zasady monitorowania i kontroli ryzyka,
- 6) cele strategiczne w zakresie zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka w Banku i ogólnie sposób ich realizacji
- 7) generalną skłonność do podejmowania przez Bank ryzyka – apetyt na ryzyko.
- 8) organizację systemu informacji zarządczej.

„Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą” jest spójna ze strategią działania oraz regulaminem organizacyjnym Banku. Założenia „Strategii zarządzania ryzykiem...” są spójne z celami strategicznymi i ogólnymi zawartymi w Strategii działania Banku. „Strategia zarządzania ryzykiem ...” jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym: „Strategią zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą”, planem finansowym, a także regulacjami w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele strategiczne dla wszystkich występujących w Banku istotnych rodzajów ryzyka, a także zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku apetyt na ryzyko, rozumiany jako maksymalny, akceptowany poziom ryzyka, jaki Bank może ponieść..

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka opracowanymi w oparciu o wytyczne Spółdzielni.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składają się

- procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem,
- identyfikacja ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- monitorowanie, polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,
- system limitów ograniczających ryzyko,
- zarządzanie ryzykiem, polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, stosowaniu narzędzi redukcji ryzyka, wydawaniu zaleceń, tworzeniu regulacji wewnętrznych i narzędzi wspomagających,
- raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa Banku o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach,
- odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

Zarządzanie ryzykiem realizowane jest na podstawie pisemnych i zatwierdzonych przez Zarząd wewnętrznych regulacji, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka, uznanych przez Bank za istotne.

Do ryzyk istotnych w swojej działalności, Bank zalicza:

- 1) ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyko koncentracji,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) ryzyko walutowe,
- 5) ryzyko płynności,
- 6) ryzyko stopy procentowej,
- 7) ryzyko kapitałowe.
- 8) braku zgodności,

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - 2.1. zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, na które składa się: identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola, monitorowanie oraz sprawozdawanie ryzyka,
  - 2.2. działalność komórki do spraw zgodności,
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku z uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną:

- 1) w ramach poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - 1.1. Zespół Depozytowo-Kasowy,
  - 1.2. Zespół ds. Księgowości , Rozliczeń i Sprawozdawczości,
  - 1.3. Zespół Kredyty, Bancassurance,
  - 1.4. Samodzielne Stanowisko ds. Analiz Kredytowych,
  - 1.5. Stanowisko pracy ds. Kredytów,
  - 1.6. Stanowisko pracy ds. Depozytowo-Kasowych.
- 2) w ramach poziomu drugiego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - 2.1. Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka – komórka monitorująca portfelowe ryzyko kredytowe,
  - 2.2. Stanowisko ds. Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji – komórka monitorująca indywidualne ryzyko kredytowe,
  - 2.3. komórka ds. ryzyka braku zgodności – Samodzielne Stanowisko ds. Zgodności, Kontroli Wewnętrznej.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią działania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków, przy czym nadzór nad drugim poziomem zarządzania przypisany jest Prezesowi Zarządu.

2.1. Cele i strategię zarządzania ryzykiem kredytowym (obejmującym ryzyko kredytowe, koncentracji, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i detalicznych ekspozycji kredytowych(art. 435)

2.1.1. Ryzyko kredytowe

2.1.1.1. Strategię i procesy zarządzania ryzykiem kredytowym (art. 435.1.a)

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych, spowodowanych brakiem zwrotu należności lub zagrożeniem braku zwrotu należności. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na jego działalność.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym na poziomie strategicznym realizowane jest przez Zarząd. Nadzór nad kreowaniem polityki w zakresie ryzyka kredytowego sprawuje Rada Nadzorcza.

Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) utrzymywanie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego,
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku,
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych (według wartości bilansowej brutto) w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym niż 6%,
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych (według wartości bilansowej brutto) od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych i samorządowych na poziomie co najmniej 33%,
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów,
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczenie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń,
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w papierach wartościowych Skarbu Państwa lub Narodowego Banku Polskiego, w obligacje komercyjne i komunalne, w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada, że łączna wartość aktywów (wg wartości bilansowej) w postaci obligacji komercyjnych i komunalnych nie powinna przekroczyć 25% funduszy własnych Banku. Każda inwestycja w obligacje komercyjne i komunalne będzie poprzedzona wnikliwą analizą ryzyka wynikającego z tego instrumentu,
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym,
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie max 75% ich udziału w sumie bilansowej,
- 6) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Proces zarządzania ryzykiem portfela kredytowego przebiega w następujących etapach:

- 1) Opracowanie polityki kredytowej Banku w tym określenie docelowych grup klientów i oferowanych produktów.
- 2) Ustalenie pożądanej struktury portfela kredytowego.
- 3) Zapewnienie odpowiedniego poziomu dywersyfikacji ryzyka kredytowego.
- 4) Wprowadzenie mechanizmów ograniczających ryzyko kredytowe.
- 5) Identyfikacja i pomiar ryzyka kredytowego, poprzez ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego, ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych, ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń, analizę ryzyka wynikającego z zaangażowani wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe, ocenę skali stosowanych odstępstw, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 6) Monitorowanie i kontrola stopnia wykorzystania wprowadzonych limitów.

- 7) Monitorowanie skuteczności działań windykacyjnych oraz restrukturyzacyjnych.
- 8) Ustalenie adekwatnego do potrzeb systemu informacji zarządczej.
- 9) Stosowanie odpowiednich mechanizmów kontrolnych poprzez:
  - 9.1. opracowanie i przyjęcie procedur służących zarządzaniu ryzykiem koncentracji, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych,
  - 9.2. stosowanie limitów koncentracji zaangażowań,
  - 9.3. badanie stopnia przestrzegania wprowadzonych limitów i standardów postępowania.

Proces zarządzania ryzykiem pojedynczej transakcji kredytowej przebiega w następujących etapach:

- 1) W ramach operacyjnego zarządzania ryzykiem – pozyskanie klienta i zgromadzenie dokumentacji do wniosku kredytowego a następnie podjęcie decyzji kredytowej, zawarcie umowy i uruchomienie kredytu.
- 2) W ramach identyfikacji ryzyka w związku z udzieleniem kredytu – ocena zdolności kredytowej i jakości zaproponowanego zabezpieczenia, wydanie propozycji podjęcia decyzji kredytowej.
- 3) W ramach pomiaru i monitorowanie ryzyka kredytowego:
  - 3.1. Badanie terminowości spłat,
  - 3.2. Ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta i ewentualne stwierdzenie zagrożeń terminowej obsługi kredytu wraz z odsetkami.
  - 3.3. Wycena ekspozycji kredytowej.
  - 3.4. Badanie przestrzegania limitów jednostkowych,
  - 3.5. Ocena adekwatności przyjętych zabezpieczeń.
- 4) W ramach funkcjonowania mechanizmów kontrolnych Bank stosuje standardy kredytowe przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, jednostkowe limity zaangażowania ograniczające wysokość kredytu oraz odpowiedni podział zadań i kompetencji w procesach identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego oraz podejmowaniu decyzji kredytowych.

2.1.1.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym (art. 435.1.b)

W Banku wdrożono, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną, opracowaną w celu optymalizacji ryzyka kredytowego pojedynczej transakcji oraz łącznego zaangażowania (ryzyka portfela kredytowego). Bank dokonał rozdzielenia funkcji związanych z pozyskaniem klienta, sprzedażą produktów i bezpośrednią analizą wniosków kredytowych od oceny ryzyka i podejmowania decyzji kredytowych oraz monitorowania ekspozycji kredytowych w czasie ich trwania.

Za obszar ryzyka kredytowego odpowiadają:

- 1) Prezes Zarządu – w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka kredytowego, któremu podlegają Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka (komórka monitorująca portfelowe ryzyko kredytowe) i Zespół ds. Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji (komórka monitorująca indywidualne ryzyko kredytowe),
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych – w zakresie nadzoru nad działalnością handlową (sprzedażą kredytów), któremu podlegają: Zespół ds. Kredytów, Bancassurance i Oddziały Banku,
- 3) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy w zakresie nadzoru nad analizami kredytowymi, któremu podlega Zespół ds. Analiz Kredytowych.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą:

Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, w tym nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem koncentracji, DEK i EKZH,
- 2) zatwierdza cele strategiczne, w tym apetyt na ryzyko oraz maksymalny poziom wskaźnika Dtl,
- 3) udziela zgody na udzielanie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia członkowi Zarządu albo Członkowi Rady Nadzorczej Banku, o którym mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe oraz art. 46 §1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze.

Zarząd:

- 1) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem DEK i EKZH,
- 2) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 1,
- 3) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 4) podejmuje decyzje kredytowe,
- 5) akceptuje ustalenia/wyniki procesu monitoringu ekspozycji kredytowych, zgodnie z zapisami procedury dotyczącej klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków,
- 6) odpowiada za przekazywanie Radzie Nadzorczej okresowej informacji z zakresu ryzyka kredytowego.

Komórki poziomu pierwszego uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym:

Zespół ds. Kredytów, Bancassurance oraz pracownicy kredytowi w Oddziałach – wykonujący zadania związane z:

- 1) pozyskaniem klientów,
- 2) gromadzeniem dokumentacji kredytowej do wniosku o kredyt (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie) i dokumentacji do badania sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów,
- 3) weryfikacją danych o klientach,
- 4) przeprowadzaniem inspekcji u wnioskodawców przed udzieleniem kredytu i w trakcie realizacji,
- 5) analizą zdolności kredytowej klienta i analizą jakości i skuteczności zaproponowanego zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 6) przygotowaniem umów kredytowych i zawieraniem umów kredytowych,
- 7) uruchamianiem kredytów,
- 8) bieżącym kontaktem z klientem.

Zespół ds. Analiz Kredytowych – będący komórką analiz kredytowych, wykonuje zadania związane z:

- 1) weryfikacją analiz kredytowych,
- 2) oceną wniosków kredytowych, w tym oceną zdolności kredytowej i oceną adekwatności proponowanego zabezpieczenia oraz wydawaniem odpowiedniej rekomendacji decyzji kredytowej,
- 3) przygotowaniem propozycji decyzji kredytowej,
- 4) opracowywaniem projektów metodyk oceny zdolności kredytowej,
- 5) opracowywaniem i aktualizowaniem zasad oceny wartości zabezpieczeń,

- 6) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur kredytowych obejmujących zarządzanie wszystkimi aspektami ryzyka kredytowego, przygotowaniem propozycji zmian procedur dla Zarządu wspólnie ze Stanowiskiem ds. Analiz, Ryzyka lub Zespołem ds. Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji.

Komitet Kredytowy będący organem opiniodawczym powołanym w celu:

- 1) opiniowania wniosków o udzielenie kredytów, poręczeń, gwarancji bankowych w kwocie, gdy łączna wartość rozporządzania aktywami w stosunku do jednego pomiotu przekracza 5% funduszy własnych Banku,
- 2) opiniowania wniosków o umorzenie części lub całości zadłużenia,
- 3) opiniowania wniosków o udzielenie kredytów, poręczeń, gwarancji bankowych podmiotom, które utraciły zdolność kredytową,
- 4) opiniowania wniosków o restrukturyzację zadłużenia, w szczególności o zmianę części lub całości zadłużenia na udziały kapitałowe,
- 5) opiniowania innych spraw związanych z działalnością kredytową Banku na wniosek Zarządu Banku,
- 6) opiniowanie innych transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym, a wynikających z działalności Banku w stosunku, do których odrębne regulacje wprowadzają wymóg uzyskania opinii Komitetu Kredytowego,
- 7) opiniowanie innych spraw skierowanych odpowiednio przez Zarząd Banku.

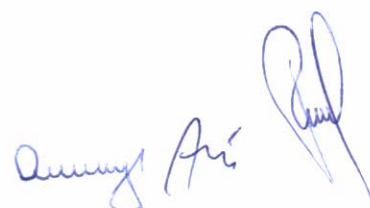
Komórki poziomu drugiego uczestniczące w procesie monitorowania ryzyka kredytowego:

Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka – komórka monitorująca ryzyko portfelowe, która podlega Prezesowi Zarządu i wykonuje zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur kredytowych obejmujących zarządzanie wszystkimi aspektami portfelowego ryzyka kredytowego, przygotowaniem propozycji zmian procedur dla Zarządu wspólnie z Zespołem ds. Analiz Kredytowych,
- 2) zapewnieniem zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem,
- 3) proponowaniem wysokości przyjętych limitów,
- 4) dokonywaniem pomiaru ryzyka,
- 5) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 6) wykonaniem pomiaru ryzyka oraz oceny poziomu limitów koncentracji zaangażowań,
- 7) raportowaniem wykorzystania limitów koncentracji zaangażowań,
- 8) informowaniem na bieżąco Zarządu Banku o zagrożeniu przekroczeniem oraz o przekroczeniu limitów koncentracji zaangażowań,
- 9) przeprowadzaniem testów warunków skrajnych.

Zespół ds. Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji – komórka monitorująca indywidualne ryzyko kredytowe, która podlega Prezesowi Zarządu i wykonuje zadania związane z:

- 1) badaniem terminowości spłat kredytów,
- 2) badaniem sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- 3) badaniem adekwatności przyjętych zabezpieczeń,
- 4) oceną wartości odzysku zabezpieczeń,
- 5) monitorowaniem skuteczności działań windykacyjnych i restrukturyzacyjnych,
- 6) prowadzeniem windykacji kredytów.

2.1.2. Ryzyko koncentracji

2.1.2.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem koncentracji (art. 435.1.a)

Bank w swej działalności identyfikuje ryzyko koncentracji, jako ryzyko wynikające z ekspozycji:

- 1) wobec pojedynczego podmiotu lub podmiotów powiązanych,
- 2) w ten sam sektor gospodarczy oraz wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami,
- 3) w ten sam rodzaj zabezpieczenia lub w tego samego dostawcę zabezpieczenia.

Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku,
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR.

Bank realizuje cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże,
- 2) ograniczanie kwoty dużych ekspozycji do poziomu 200% uznanego kapitału,
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Proces zarządzania ryzykiem koncentracji odbywa się na wielu szczeblach struktury organizacyjnej Banku, na działalność tę składają się:

- 1) ustalenie i kontrola profilu ryzyka koncentracji,
- 2) kontrola poziomu wykorzystania limitów na ryzyko koncentracji na etapie analizy wniosku.

2.1.2.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem koncentracji (art. 435.1.b)

Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem koncentracji są tożsame ze strukturą i organizacją procesu zarządzania ryzykiem kredytowym.

2.1.3. Ryzyko związane z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie

2.1.3.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (art. 435.1.a)

Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które uwzględniają w sposób adekwatny do skali prowadzonej

- działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie,
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie,
  - 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 7% całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie brutto,
  - 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 80% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym, w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl¹) nie przekracza:
  - a) 50% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza 2 800,00 zł,
  - b) 60% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego jest równy lub przekracza 2 800,00 zł,
- 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
  - a) 80% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
  - b) 90% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
  - c) 75% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
  - d) 80% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.
- 3) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci gruntów rolnych i nieruchomości mieszkalnych,
- 4) stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat;
- 5) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
  - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
  - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 15% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek.

¹Definicja wskaźnika Dtl znajduje się w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

²Dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej:

- powstałych w okresie do 31 grudnia 2014 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać 95%,
- powstałych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać 90%,
- powstałych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać: 85% lub 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 85% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

- 2) zgłaszaniem potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 3) zapewnieniem zgodności procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
- 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
- 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
- 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności;
- 10) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
- 11) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
- 12) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzania „wolnymi środkami”, mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku,
- 13) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

2.4.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka płynności (art. 435.1.c)

System informacji zarządczej w ramach ryzyka płynności obejmuje analizę i raportowanie kluczowych zewnętrznych oraz wewnętrznych limitów, wskaźników ryzyka w tym:

- 1) w okresach miesięcznych:
  - a) informację dotyczącą oceny ryzyka płynności,
  - b) źródła finansowania działalności Banku,
  - c) strukturę i stabilność depozytów,
  - d) zobowiązania pozabilansowe udzielone,
  - e) rejestr alternatywnych źródeł finansowania,
  - f) zestawienie terminów płatności aktywów i pasywów wraz z urealnionym zestawieniem terminów płatności aktywów i pasywów,
  - g) wskaźniki wczesnego ostrzegania,
  - h) analizę wskaźników,
  - i) testy warunków skrajnych,
  - j) zestawienie wyliczonych norm płynności zgodnie z Załącznikiem 3 do Uchwały nr 386/2008 KNF,
  - k) kalkulację nadzorczych miar płynności przez Bank o sumie bilansowej do 200 mln zł,
  - l) sprawozdawczość w zakresie płynności (LCR),
  - m) zestawienie wielkości wskaźników płynności po urealnieniu w poszczególnych przedziałach czasowych,
  - n) rejestr zrywalności depozytów terminowych,
  - o) koncentrację dużych zaangażowań pasywnych Banku,
  - p) koncentrację depozytów gospodarstw domowych,
  - q) koncentrację depozytów pozostałych podmiotów niefinansowych i instytucji samorządowych,
  - r) wykaz dużych depozytów – powyżej 150 tys. zł,
  - s) wykaz depozytów osób wewnętrznych,
  - t) zestawienie poziomu lokat overnight zakładanych automatycznie bądź niedopuszczalnego debetu na rachunku bieżącym w SGB

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza, która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, w tym apetyt i tolerancję na ryzyko;
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank,
- 4) zatwierdza, ujęte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.

Zarząd, który:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, w tym limity ograniczające ryzyko;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem płynności;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowanego przez Radę Nadzorczą.

Komórki poziomu pierwszego uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem płynności:

Zespół ds. Księgowości, Rozliczeń i Sprawozdawczości – wchodzący w skład komórki zarządzania „wolnymi środkami”, która podlega członkowi Zarządu ds. Finansowych, wykonujący zadania związane z:

- 1) wyznaczaniem wskaźnika LCR i NSFR;
- 2) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
- 3) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

Wyznaczone osoby z Zespołu ZDK i ZKB – wchodzące w skład komórki zarządzania „wolnymi środkami”, wykonujące zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
- 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków;
- 3) kontrolą i utrzymywaniem limitów kasowych;
- 4) sporządzaniem wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego.

Komórka poziomu drugiego uczestnicząca w procesie monitorowania ryzyka płynności:

Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka – będące komórką monitorowania ryzyka płynności, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujące zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;

- 8) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności⁹ (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- 9) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużenie terminów wypłacalności;
- 10) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia oraz postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 60% pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowych źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Na proces zarządzania ryzykiem płynności w Banku składają się:

- 1) zarządzanie płynnością krótkoterminową, w tym:
  - a) zarządzanie stanem gotówki w kasach i skarbcu,
  - b) zarządzanie stanem środków na rachunku bieżącym Banku.
- 2) zarządzanie płynnością średnio- i długoterminową, na który składają się:
  - a) lokowanie nadwyżek środków przez komórkę zarządzającą na okresy płatności dłuższe od 30 dni,
  - b) podejmowane przez Zarząd Banku decyzje dotyczące charakterystyki poszczególnych produktów kredytowych i depozytowych w zakresie terminów płatności tych produktów,
  - c) podejmowane przez Zarząd Banku decyzje dotyczące inwestycji kapitałowych lub dotyczące zakupu środków majątku trwałego,
  - d) pomiar płynności średnio- i długoterminowej.

2.4.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem płynności (art. 435.1.b)

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- 1) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka płynności,
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy w zakresie nadzoru nad operacyjnym zarządzaniem ryzykiem płynności, nadzorujący komórkę zarządzania „wolnymi środkami”.

⁹ O której mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Do pomiaru ryzyka walutowego Bank wykorzystuje metodę opisową, nie wymagającą stosowania skomplikowanych modeli ekonometrycznych lub statystycznych.

Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów, opisanych w pkt 1-2, odbywa się w cyklach dziennych, a opisanych w pkt 3 w cyklach miesięcznych. Informacja zarządcza w tym zakresie jest przekazywana Zarządowi Banku w okresach kwartalnych a Radzie Nadzorczej Banku w okresach półrocznych.

2.4. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem płynności (art. 435)

2.4.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem płynności (art. 435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- 2) realizowanie strategii finansowania,
- 3) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 4) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- 6) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów⁴ powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- 7) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu⁵ na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów⁶ nad skumulowanymi pasywami⁷ w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku⁸;

⁴Wartość kredytów obliczona jako: kwota nominalna kapitału kredytu (dla kredytów w rachunkach bieżących jest to kwota wykorzystanego kapitału) minus nierozliczona prowizja minus rezerwa celowa oraz odpisy aktualizujące dotyczące odsetek

⁵ Wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności, o którym mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

⁶ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi.

⁷ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi.

⁸ Kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału.

- b) stany kasowe - waluty obce,
  - c) pozycję walutową Banku,
  - d) maksymalną pozycję walutową Banku,
  - e) test warunków skrajnych dla pozycji walutowych,
  - f) prognozę walutową,
  - g) zestawienie walutowych aktywów i pasywów,
  - h) wartości transakcji w walutach wymiennalnych.
- 3) w okresach kwartalnych:
- a) informację z oceny ryzyka walutowego dla Zarządu,
  - b) raport z oceny ryzyka walutowego za kwartał.
- 4) w okresach półrocznych - informację z oceny ryzyka walutowego dla Rady Nadzorczej.

Opracowane analizy przekazywane są według poniższych zasad:

- 1) sporządzone raporty miesięczne przekazywane są Członkowi Zarządu odpowiedzialnemu za ryzyko walutowe,
- 2) Członek Zarządu w cyklach kwartalnych (według stanu na koniec kwartału) sporządza syntetyczną informację dla Zarządu z zakresu ryzyka walutowego,
- 3) Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej informację z zakresu ryzyka walutowego w cyklach półrocznych.

W ramach pomiaru ryzyka walutowego Bank dokonuje następujących pomiarów:

- 1) ustalenia pozycji walutowych dla poszczególnych waluty oraz całkowitej pozycji walutowej,
- 2) wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego,
- 3) analizy podstawowych wskaźników z zakresu oceny ryzyka walutowego,
- 4) testów warunków skrajnych.

2.3.4. Strategie w zakresie zabezpieczania i ograniczania ryzyka walutowego (art. 435.1.d)

W celu ograniczenia poziomu ryzyka Zarząd zatwierdza wewnętrzne limity, wyznaczające dopuszczalny poziom ekspozycji na ryzyko walutowe, z uwzględnieniem założeń strategii działania Banku oraz planów finansowych, zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą.

W obszarze ryzyka walutowego Bank stosuje następujące limity:

Rodzaj limitu	Wartość (% funduszy własnych)
1) Limit całkowitej pozycji walutowej	2%
2) Limit otwartych indywidualnych pozycji walutowych:	
2.1. dla EUR	1,75%
2.2. dla USD	0,10%
2.3. dla GBP	0,10%
2.4. dla SEK	0,10%
3) Limit aktywów płynnych (stan gotówki w kasie, środki na rachunkach nostro oraz depozyty jednodniowe) dla każdej waluty oddzielnie, na poziomie równym sumie:	
3.1. środków zgromadzonych przez klientów na rachunkach a'vista i bieżących,	30%
3.2. środków utrzymywanych przez klientów na rachunkach terminowych.	20%

- 1) zarządzaniem ryzykiem walutowym,
- 2) zarządzaniem rachunkami walutowymi nostro Banku w Banku Zrzeszającym,
- 3) obsługą transakcji walutowych,
- 4) przestrzeganiem limitów w zakresie ryzyka walutowego,
- 5) lokowaniem nadwyżek środków walutowych,
- 6) wyliczaniem bieżącej pozycji walutowej Banku,
- 7) utrzymywaniem pozycji walutowej Banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami,
- 8) ewidencjonowaniem i rozliczaniem transakcji walutowych.

Stanowisko ds. Teleinformatycznych IOD/ABI, ASI – wykonujące zadania związane z:

- 1) ustalaniem kursów walut (tabele kursowe);
- 2) archiwizowaniem tabel kursów walutowych.

Komórka poziomu drugiego uczestnicząca w procesie monitorowania ryzyka walutowego:

Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka – będące komórką monitorującą ryzyko walutowe, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonująca zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedury dotyczącej ryzyka walutowego oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka walutowego oraz poziomu limitów,
- 2) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem,
- 3) proponowaniem wysokości przyjętych limitów,
- 4) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych,
- 5) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka walutowego,
- 6) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów,
- 7) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko walutowe,
- 8) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych w zakresie poziomu kursów walutowych oraz badaniem scenariuszy skrajnych warunków,
- 9) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 10) opracowywaniem propozycji rekomendacji, wydawanych przez Zarządu Banku dla komórki zarządzającej, mających na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka walutowego,
- 11) składaniem propozycji zmian poziomu kursów walutowych Banku,
- 12) archiwizację pozycji walutowych.

2.3.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka walutowego (art. 435.1.c)

System informacji zarządczej w ramach ryzyka walutowego obejmuje analizę i raportowanie kluczowych zewnętrznych oraz wewnętrznych limitów oraz wskaźników ryzyka, w tym:

- 1) codziennie:
  - a) zestawienie stanu środków walutowych w kasach (centrali i oddziałów),
  - b) pozycję walutową banku, wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oraz normy dopuszczalnego ryzyka walutowego,
- 2) w okresach miesięcznych:
  - a) informację dotyczącą oceny ryzyka walutowego,

- i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym, polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych, które zaspokoją wypływy netto w danej walucie obcej;
- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

2.3.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem walutowym (art. 435.1.b)

Za obszar ryzyka walutowego w banku odpowiadają:

- 1) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem walutowym, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka walutowego,
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy w zakresie nadzoru nad operacyjnym zarządzaniem ryzykiem walutowym.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza, która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie kluczowe aspekty polityki zarządzania ryzykiem walutowym w Banku,
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem walutowym, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem,
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem walutowym,
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem walutowym,
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem walutowym,
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka walutowego na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą,

Komórki poziomu pierwszego uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem walutowym:

Zespół ds. Księgowości, Rozliczeń i Sprawozdawczości – będący komórką zarządzającą ryzykiem walutowym, która podlega Wiceprezesowi Zarządu ds. Finansowych, wykonujący zadania związane z:

Poziom ekspozycji na ryzyko operacyjne ograniczany jest systemem limitów wewnętrznych, który obejmuje:

Rodzaj limitu	wartość
Globalny limit strat	max 20% wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne
LUDZIE	
1) KRI - Rotacja zewnętrzna – liczba osób przyjętych do pracy w okresie sprawozdawczym	max 3
2) KRI - Rozwiązanie/ wypowiedzenie/ wygaśnięcie umowy o pracę – liczba osób odchodzących z pracy w okresie sprawozdawczym	max 3
3) KRI - błędy pracowników rodzące konsekwencje finansowe	max 3 szt.
PROCESY	
1) KR - Błędne transakcje, reklamacje	max 30 szt.
2) KRI - Nadwyżki, niedobory kasowe	max 15 dni w miesiącu
DOSTĘPNOŚĆ I STABILNOŚĆ SYSTEMÓW IT	
1) KRI - Niedostępność serwerów	max 24 godz.
2) KRI - Niedostępność bankomatów	max 72 godz.
3) KRI - Awarie systemu krytycznego	max 72 godz.
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
1) KRI - Liczba zdarzeń spowodowana działaniem sił natury	max 2
2) KRI - Liczba aktów wandalizmu w okresie sprawozdawczym	max 3
3) KRI - Przerwy w dopływie energii elektrycznej	max 12 godz.

Wewnętrzne limity podlegają rocznej weryfikacji, a ustalone wartości progowe, które określają poziom akceptacji poszczególnych zdarzeń ryzyka operacyjnego, są zatwierdzane przez Zarząd.

Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów jest dokonywane w okresach kwartalnych, informacja w tym zakresie jest elementem informacji zarządczej dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.

2.3. Cele i strategie zarządzania ryzykiem walutowym

2.3.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem walutowym (art. 435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka walutowego obejmują:

- 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych

2.2.4. Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka operacyjnego (art. 435.1.d)

W celu zapobiegania występowaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego stosowane są odpowiednio do charakteru i oszacowanej wielkości ryzyka następujące metody i działania zapobiegające, w tym transfer ryzyka:

- 1) kontrola wewnętrzna,
- 2) stosowanie odpowiednich procedur dotyczących dokonywania operacji, a także limitów w zakresie podejmowania decyzji w celu ograniczenia strat mogących powstać z tytułu błędów popełnianych przez ludzi,
- 3) automatyzacja wykonywanych czynności stosowana w celu zapobiegania lub wychwytywania błędów ludzkich lub występowania innych zdarzeń ryzyka,
- 4) szkolenie wewnętrzne pracowników, mające na celu przekazanie informacji dotyczących prawidłowego wykonywania operacji, a także uświadomienie istnienia ryzyka i sposobów zapobiegania występowaniu ryzyka,
- 5) przekazywanie bieżących informacji na temat istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego, w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się ryzyka i ograniczeniu jego wpływu,
- 6) monitorowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego, gromadzenie informacji dotyczących ryzyka i ich okresowa analiza,
- 7) okresowe raportowanie na temat poziomu ryzyka i obszarów szczególnie narażonych na ryzyko,
- 8) dokonywanie okresowych przeglądów i konserwacji sprzętu, oprogramowania komputerowego, urządzeń oraz instalacji,
- 9) plany ciągłości działania na wypadek utraty ciągłości procesów krytycznych, niezbędnych do funkcjonowania Banku.

W przypadku identyfikacji zagrożeń mogących istotnie wpłynąć na wyniki Banku lub jego bezpieczeństwo, a także w obszarach kluczowych z punktu widzenia ryzyka podejmowane są dodatkowe działania, zależne od charakteru i wielkości ryzyka, w postaci:

- 1) opracowania i wdrożenia odpowiednich planów awaryjnych lub planów utrzymania ciągłości działania,
- 2) automatyzacja wykonywanych czynności stosowana w celu zapobiegania lub wychwytywania błędów ludzkich lub występowania innych zdarzeń ryzyka,
- 3) ubezpieczenia mienia w wyspecjalizowanych firmach (transfer ryzyka),
- 4) tworzenie rezerw na poczet ewentualnych strat,
- 5) zlecenie wykonania działań wyspecjalizowanemu podmiotowi,
- 6) odpowiednie zapisy w zawieranych z dostawcami lub partnerami umowach, ograniczające ryzyko i dające Bankowi możliwość odszkodowania w przypadku nie wywiązania się przez drugą stronę z umowy,
- 7) zwiększenia zakresu i częstotliwości kontroli lub monitorowania danego obszaru.

Wybór metod redukcji ryzyka dokonywany jest zgodnie z oszacowaną wielkością ryzyka. Poziom ryzyka operacyjnego szacowany jest na podstawie zarejestrowanych zdarzeń oraz kształtowania się kluczowych wskaźników ryzyka, zwanych KRI. Ponadto Bank dokonuje regularnej analizy nowych produktów, które mogą wpłynąć na zmianę profilu ryzyka, jak również dokonuje oceny ryzyka związanego z powierzaniem czynności firmom zewnętrznym. Bank ogranicza pewne obszary ryzyka operacyjnego poprzez zapewnienie właściwych regulacji wewnętrznych i mechanizmów kontroli wewnętrznej, a także poprzez zastosowanie odpowiednich ubezpieczeń i poprzez wdrożenie właściwych planów utrzymania ciągłości działalności i planów awaryjnych.

Komórka poziomu drugiego uczestnicząca w procesie monitorowania ryzyka operacyjnego:

Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka– które odpowiada za:

- 1) identyfikację, pomiar i ocenę zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla wszystkich obszarów działalności banku oraz wszelkich nowych produktów, procesów i systemów,
- 2) opracowanie i wdrożenie wewnętrznych metod oceny ryzyka operacyjnego,
- 3) monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
- 4) gromadzenie danych o zidentyfikowanym ryzyku w ramach samooceny ryzyka,
- 5) gromadzenie danych i raportów o zdarzeniach i stratach operacyjnych,
- 6) analizę, monitorowanie i raportowanie KRI oraz poziomów limitów,
- 7) obliczanie kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne,
- 8) sporządzanie i przedstawianie Prezesowi Zarządu, Zarządowi i Radzie Nadzorczej okresowych informacji sprawozdawczych z zakresu ryzyka operacyjnego, w tym ryzyka w zakresie środowiska teleinformatycznego,
- 9) opiniowanie podejmowanych w Banku działań, zmierzających do utrzymania ryzyka operacyjnego na akceptowalnym poziomie.
- 10) dbałość o zachowanie adekwatności Zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym względem skali i rodzaju działalności Banku, a także zachowanie zgodności ich treści z innymi regulacjami obowiązującymi w Banku,
- 11) monitorowanie przepisów zewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym,
- 12) aktualizowanie regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku.

2.2.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego (art. 435.1.c)

Raportowanie w zakresie ryzyka operacyjnego przebiega następująco:

- 1) Kierownicy Zespołów i Dyrektorzy Oddziałów gromadzą informacje na temat wystąpienia zdarzeń ryzyka operacyjnego, które zamieszczają w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego.
- 2) Wypełnione rejestry przekazywane są raz na kwartał do Samodzielnego Stanowiska ds. Analiz, Ryzyka, które przetwarza je w celu dokonania analizy, opracowania wniosków oraz aktualizacji profilu ryzyka.
- 3) Sporządzona przez Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka informacja zarządcza przekazywana jest Zarządowi Banku w okresach kwartalnych i zawiera:
  - a) informację z oceny ryzyka operacyjnego,
  - b) centralny rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego,
  - c) kwortalne porównanie liczby zdarzeń,
  - d) kluczowe wskaźniki ryzyka,
  - e) macierz bazylejską ryzyka operacyjnego.
- 4) Zarząd, w okresach półrocznych, przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa i spodziewanych skutków jego wystąpienia, przestrzegania ustalonych limitów oraz metod zarządzania ryzykiem operacyjnym.
- 5) W okresach rocznych sporządzane są dodatkowo:
  - a) analiza wyników samooceny czynników ryzyka operacyjnego,
  - b) analiza służąca do określenia limitów dla kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego,
  - c) arkusz oceny ryzyka operacyjnego oraz wyznaczenie profilu ryzyka dla każdej jednostki organizacyjnej banku,
  - d) mapa ryzyka.

- 1) odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii i zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dokonywanie ich regularnych przeglądów,
- 2) zapewnia odpowiednie warunki organizacyjne i techniczne oraz zasoby odpowiadające bieżącym i przyszłym wymaganiom banku,
- 3) zapewnia funkcjonowanie systemu zarządzania zasobami ludzkimi,
- 4) zapewnia funkcjonowanie kultury organizacyjnej, w której nacisk położony jest na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, przestrzeganie procedur oraz stosowanie ustalonych reguł postępowania, w tym nienarażanie banku na utratę reputacji,
- 5) odpowiada za oszacowanie i utrzymywanie ryzyka operacyjnego na określonym poziomie,
- 6) odpowiada za realizację procesu kontroli ryzyka operacyjnego, nadzorując zakres i częstotliwość kontroli wewnętrznej w celu zapewnienia jej adekwatności do profilu ryzyka operacyjnego banku.

Komórki poziomu pierwszego uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym:

Odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem operacyjnym na poziomie podstawowym spoczywa na **wszystkich pracownikach Banku**. Zarządzanie ryzykiem na poziomie podstawowym obejmuje rozpoznawanie i zapobieganie powstawaniu ryzyka operacyjnego w trakcie realizacji codziennych czynności. Realizacja powyższych obowiązków odbywa się poprzez:

- 1) przestrzeganie wewnętrznych i zewnętrznych regulacji obowiązujących w Banku,
- 2) przestrzeganie zasad dobrej praktyki bankowej,
- 3) zachowanie staranności i rzetelności w trakcie wykonywania codziennych czynności,
- 4) właściwą reakcją na zauważone negatywne zjawiska związane z ryzykiem operacyjnym, poprzez przekazywanie informacji na temat zauważonych zjawisk przełożonym oraz podejmowanie innych dostępnych dla danego pracownika i zgodnych z posiadanymi kompetencjami działań, pozwalających na zmniejszenie możliwości wystąpienia zdarzenia lub skutków tego zdarzenia.

Dyrektorzy Oddziałów i Kierownicy Zespołów w codziennej pracy uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym poprzez:

- 1) sprawowanie kontroli wewnętrznej nad pracą nadzorowanych obszarów lub pracowników Banku,
- 2) identyfikację i zapobieganie powstawaniu wystąpienia ryzyka operacyjnego towarzyszącego wykonywaniu codziennych czynności podległych komórce lub jednostek organizacyjnych lub skutkom wystąpienia ryzyka,
- 3) niezwłoczne przekazywanie informacji na temat zaistniałych istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego do nadzorującego Członka Zarządu oraz komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za prawidłowość działania danego obszaru,
- 4) rejestrowanie zdarzeń występujących w podległej komórce/zespole lub jednostce organizacyjnej w „Rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego”,
- 5) dokonywanie wyceny strat w podległej komórce/zespole lub jednostce organizacyjnej,
- 6) realizację postanowień zawartych w planach utrzymania ciągłości działania,
- 7) opracowanie metod redukcji ryzyka lub działań zabezpieczających, w zakresie obszarów działalności banku, za realizację których odpowiada podległa komórka lub jednostka organizacyjna, w tym opracowanie i weryfikację regulaminów, procedur, zasad, instrukcji oraz planów awaryjnych.

- 5) dokumenty z audytu wewnętrznego i zewnętrznego,
- 6) inne materiały z kontroli wewnętrznej.

Do pomiaru ryzyka operacyjnego wykorzystywane są także wyniki samooceny ryzyka operacyjnego oraz kluczowych wskaźników ryzyka.

Ocenę ryzyka prowadzi się z uwzględnieniem zagrożeń odnoszących się do poszczególnych kategorii i rodzajów zagrożeń, a także spodziewanego prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Oceny dokonuje się w dwóch ujęciach:

- 1) oszacowania prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka w postaci zdarzenia operacyjnego w trzystopniowej skali,
- 2) oszacowania skutków ekonomicznych wystąpienia danego ryzyka w postaci zdarzenia operacyjnego w trzystopniowej skali.

Polityka Banku związana z redukcją ryzyka operacyjnego ukierunkowana jest na działania zapobiegawcze. W tym celu stosowane są odpowiednie do charakteru i oszacowanej wielkości ryzyka metody i działania zabezpieczające, w tym transfer ryzyka.

W przypadku identyfikacji zagrożeń mogących istotnie wpłynąć na wyniki Banku lub jego bezpieczeństwo, a także w obszarach kluczowych z punktu widzenia ryzyka podejmowane są dodatkowe działania, zależne od charakteru i wielkości ryzyka.

2.2.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym (art. 435.1.b)

Organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest złożona z trzech poziomów:

- 1) poziom I – podstawowy – stanowią wszyscy pracownicy Banku,
- 2) poziom II – realizowany jest przez osoby kierujące komórkami organizacyjnymi i jednostkami organizacyjnymi Banku, które sprawują kontrolę wewnętrzną,
- 3) poziom III – nadrzędny – realizowany jest przez nadzorującego Członka Zarządu, obejmuje koordynację zarządzania ryzykiem operacyjnym w skali całego Banku i wspomagany jest merytorycznie przez Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

Rada Nadzorcza, która w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego:

- 1) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku,
- 2) sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność,
- 3) zapewnia, że Zarząd posiada wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym również weryfikuje kompetencje Zarządu w tym zakresie,
- 4) jest świadoma profilu ryzyka występującego w banku,
- 5) zatwierdza docelowy profil ryzyka operacyjnego oraz tolerancję / apetyt na ryzyko, zawarte w Strategii zarządzania ryzykiem.

Zarząd, który zapewnia skuteczność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez jego regularny przegląd, a zwłaszcza:

2.2. Cele i strategie zarządzania ryzykiem operacyjnym

2.2.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym (art. 435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów utrzymania ciągłości działania Banku.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku obejmuje:

- 1) identyfikacja ryzyka, w tym:
  - a) identyfikację krytycznych procesów biznesowych,
  - b) identyfikację procesów kluczowych,
- 2) ocenę ryzyka,
- 3) redukcję ryzyka,
- 4) monitorowanie i raportowanie, w tym:
  - a) raportowanie zdarzeń operacyjnych,
  - b) raportowanie strat operacyjnych
  - c) monitorowanie poziomu wyznaczonych limitów wewnętrznych,
  - d) analizę kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Efektywna identyfikacja ryzyka obejmuje wszystkie istotne obszary działalności Banku, tj. jednostki i komórki organizacyjne, systemy, procesy oraz produkty. Identyfikacja uwzględnia wpływ czynników wewnętrznych (struktury organizacyjnej, specyfiki działania, używanych systemów informatycznych, struktury klientów, skarg od klientów, zmian organizacyjnych oraz jakości i rotacji kadr), jak i czynników zewnętrznych (politycznych, prawnych, socjodemograficznych, konkurencji i zmian technologicznych). Do skutecznej identyfikacji i pomiaru ryzyka Bank wykorzystuje następujące narzędzia:

- 1) rejestr zdarzeń i strat operacyjnych,
- 2) rejestr skarg i reklamacji klientów Banku,
- 3) wyniki testów warunków skrajnych,
- 4) wyniki testów planów awaryjnych i planów utrzymania ciągłości działania,

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość</i>
Limity determinujące strukturę portfela EKZH wg rodzaju nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie:	
	(% limitu ogólnego EKZH)
1. Udzielone na okres od 0 do 10 lat	35%
2. Udzielone na okres od 10 do 20 lat	60%
3. Udzielone na okres powyżej 20 lat	15%
Limity determinujące strukturę portfela EKZH wg rodzaju nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie:	
	(% limitu ogólnego EKZH)
1. Nieruchomości mieszkalne	30%
2. Nieruchomości komercyjne i pozostałe	75%

W obszarze ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość</i>
Limity determinujące strukturę portfela DEK wg produktu:	
	(% limitu ogólnego DEK)
1. Kredyty w rachunku karty kredytowej	3%
2. Kredyty na cele konsumpcyjne	40%
3. Limity w ROR	10%
4. Pozostałe kredyty konsumpcyjne	1%
Limity determinujące strukturę portfela DEK wg rodzaju zabezpieczenia:	
	(% limitu ogólnego DEK)
1. Cesja wierzytelności	20%
2. Kwota niezabezpieczona	12%
3. Poręczenie wg prawa cywilnego i wekslowego oraz przystąpienie do długu	10%
4. Pozostałe formy zabezpieczeń	2%
5. Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	1%
6. Weksel własny in blanco lub poręczenie wg prawa bankowego	50%

Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów jest dokonywane w okresach kwartalnych, informacja w tym zakresie jest elementem informacji zarządczej dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.

działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	
6. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5%
7. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	75%
8. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3%
9. Przetwórstwo przemysłowe	60%
10. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	300%
11. Transport i gospodarka magazynowa; Informacja i komunikacja	30%
12. Inne	5%
Limity koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia	
	(% uznanego kapitału)
1. Zastaw rejestrowy	50%
2. Przewłaszczenie	15%
3. Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	200%
4. Hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	300%
5. Cesja wierzytelności	30%
6. Poręczenie	50%
7. Gwarancja	15%

W obszarze ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank stosuje następujące limity:

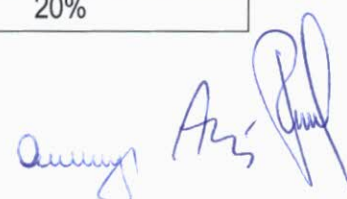
Rodzaj limitu	Wartość
Limity determinujące strukturę portfela EKZH wg celu kredytowania:	
	(% limitu ogólnego EKZH)
1. Zakup domu lub mieszkania	20%
2. Budowa domu	8%
3. Remont domu lub mieszkania	2%
4. Inne cele	75%
Limity determinujące strukturę portfela EKZH wg podmiotu:	
	(% limitu ogólnego EKZH)
1. Osoby fizyczne	25%
2. Przedsiębiorstwa i spółki prywatne / spółdzielnie	15%
3. Rolnicy	55%
4. Przedsiębiorcy indywidualni	15%
5. Budżet	4%
6. Inne	1%

Limity wewnętrzne:	
1. Stosunek kredytów do depozytów	max 100%
2. Udział kredytów w funduszach własnych Banku	max 600%
3. Wskaźnik zobowiązań pozabilansowych	max 25%
4. Udział zagrożonych DEK w DEK ogółem brutto	max 5%
5. Udział zagrożonych EKZH w portfelu EKZH Banku brutto	max 7%
6. Wskaźnik należności zagrożonych (WBB)	max 6%
7. Wskaźnik orezerwowania	min 33%

W obszarze ryzyka koncentracji Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość</i>
Limity koncentracji ekspozycji określone przepisami prawa:	
1. w jeden podmiot lub podmioty powiązane (art. 395 ust. 1 CRR)	max 25% uznanego kapitału
2. wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, podmiotów powiązanych z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko	max 25% kapitału podstawowego Tier I
3. wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego	max 25% uznanego kapitału
4. dużych ekspozycji	200% uznanego kapitału
5. indywidualnie istotnych ekspozycji	200% uznanego kapitału
W celu skuteczniejszego ograniczania ryzyka, Bank częściowo przyjął limity na poziomie niższym od określonych przepisami prawa:	
1. w jeden podmiot lub podmioty powiązane (art. 395 ust. 1 CRR)	max 18% uznanego kapitału (dla nowych ekspozycji)
2. wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, podmiotów powiązanych z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko	max 15% kapitału podstawowego Tier I
Limity koncentracji w ten sam sektor gospodarczy oraz wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami	
	(% uznanego kapitału)
1. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	15%
2. Budownictwo	50%
3. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3%
4. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; pozostała działalność usługowa	5%
5. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;	20%

2.1.6. Strategie w zakresie zabezpieczania i ograniczania ryzyka kredytowego (w tym: ryzyka koncentracji, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i detalicznych ekspozycji kredytowych (art. 435.1.d)

Podstawową zasadą funkcjonującą w Banku przy podejmowaniu pozytywnej decyzji kredytowej jest posiadanie przez klienta zdolności do spłaty kredytu. Przyjmowane zabezpieczenia traktowane są jako źródło spłaty kredytu, w przypadku gdy klient utracił zdolność do samodzielnej obsługi zadłużenia. Jako zabezpieczenie spłaty udzielonych kredytów bank przyjmuje następujące rodzaje zabezpieczeń:

- 1) w ramach zabezpieczeń rzeczywistych:
  - a) hipotekę na nieruchomości,
  - b) zastaw rejestrowy,
  - c) przewłaszczenie rzeczy ruchomej,
  - d) wpłatę określonej kwoty, spełniającej warunki określone w art. 102 ustawy Prawo bankowe,
  - e) blokadę środków na rachunku w banku lub innych bankach,
  - f) cesję wierzytelności z umów handlowych,
  - g) cesję wierzytelności z umów ubezpieczeniowych
  - h) inne, zaakceptowane indywidualną decyzją przez Bank.
- 2) w ramach zabezpieczeń nierzeczywistych:
  - a) weksel własny i poręczenie wekslowe,
  - b) gwarancję,
  - c) poręczenie cywilne.

W celu ograniczania ryzyka prawnego i operacyjnego Bank określił szczegółowe zasady ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów w „Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisła”.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadził odpowiednie do skali i złożoności działania limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka oraz pozwalające na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Przyjęte limity oraz ich wysokość są każdorazowo zatwierdzane przez Zarząd Banku. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka banku.

W obszarze ryzyka kredytowego Bank stosuje następujące limity:

Rodzaj limitu	Wartość
Limity determinujące strukturę kredytów ogółem:	
1. Portfel DEK	20% portfela kredytowego
2. Portfel EKZH	80% portfela kredytowego
Limity determinujące maksymalne kwoty jednostkowe:	
1. Kredyt na działalność gospodarczą	3 800 tys. zł
2. Kredyt preferencyjny na finansowanie działalności rolniczej i przetwórstwo rolno-spożywcze	2 000 tys. zł
3. Kredyt mieszkaniowy	1 000 tys. zł
4. Kredyt konsolidacyjny	500 tys. zł
5. Pożyczka hipoteczna	500 tys. zł
6. Kredyty konsumpcyjne zabezpieczone hipotecznie	150 tys. zł

- 2) w okresach kwartalnych przygotowywane są dodatkowe analizy dotyczące:
  - a) dużych zaangażowań banku wobec podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, w których zaangażowanie banku osiągnęło lub przekroczyło 10% uznanego kapitału,
  - b) poziomu oraz dynamiki ekspozycji kredytowych udzielonych osobom, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
  - c) poziomu ekspozycji kredytowych zaangażowanych w branży,
  - d) poziomu ekspozycji kredytowych zaangażowanych w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia,
  - e) poziomu i dynamiki EKZH,
  - f) poziomu, dynamiki i jakości DEK,
  - g) informacji o wartości bilansowej i pozabilansowej EKZH w stosunku do portfela kredytowego ogółem,
  - h) informacji o wartości bilansowej i pozabilansowej DEK w stosunku do portfela kredytowego ogółem,
  - i) analizę wykorzystania limitów ograniczających ryzyko kredytowe i koncentracji,
  - j) raporty z przeprowadzonych testów wrażliwości dotyczących ryzyka kredytowego, koncentracji, DEK i EKZH.
- 3) w okresach rocznych analizę oceniającą, czy Bank jest istotnie zaangażowany, zgodnie z treścią Rekomendacji J, S i T.

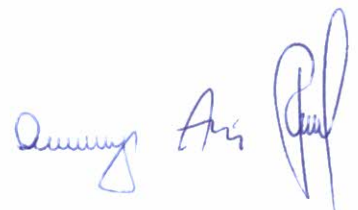
Monitorowaniem i raportowaniem portfelowego ryzyka kredytowego zajmuje się Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka, które opracowuje analizy a następnie przekazuje je według poniższych zasad:

- 1) sporządzone raporty miesięczne przekazywane są Członkowi Zarządu odpowiedzialnemu za ryzyko kredytowe,
- 2) Członek Zarządu w cyklach kwartalnych (według stanu na koniec kwartału) sporządza syntetyczną informację dla Zarządu z zakresu ryzyka kredytowego,
- 3) Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej informację z zakresu ryzyka kredytowego w cyklach kwartalnych.

Monitorowaniem i raportowaniem ryzyka koncentracji, DEK i EKZH zajmuje się Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka, które odpowiada w szczególności za:

- 1) monitorowanie przestrzegania akceptowanego poziomu ryzyka koncentracji,
- 2) sporządzanie raportów w zakresie ryzyka koncentracji dla Członka Zarządu, Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
- 3) wykonanie pomiaru ryzyka oraz oceny poziomu limitów koncentracji zaangażowań,
- 4) wykonanie pisemnych analiz będących podstawą weryfikacji limitów,
- 5) raportowanie wykorzystania limitów koncentracji zaangażowań,
- 6) informowanie na bieżąco Zarząd Banku o zagrożeniu przekroczeniem oraz o przekroczeniu limitów koncentracji zaangażowań,
- 7) przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

Sporządzone raporty przekazywane są Zarządowi Banku u w cyklach kwartalnych (według stanu na koniec kwartału). Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej informację z zakresu ryzyka koncentracji, DEK i EKZH w cyklach kwartalnych.

- a) 50% - w przypadku, gdy dochód netto klienta detalicznego nie przekracza 1 500,00 zł,
- b) 65% - w przypadku, gdy dochód netto klienta detalicznego przekracza 1 500,00 zł i nie przekracza 2 800,00 zł,
- c) 70% - w przypadku, gdy dochód netto klienta detalicznego przekracza 2 800,00 zł.

2.1.4.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (art. 435.1.b)

Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych są tożsame ze strukturą i organizacją procesu zarządzania ryzykiem kredytowym.

Zgodnie z definicją zawartą w Rekomendacji T Bank nie jest istotnie zaangażowany w detaliczne ekspozycje kredytowe.

Bank nie udziela walutowych ekspozycji kredytowych oraz detalicznych ekspozycji kredytowych o „balonowym” harmonogramie spłaty.

Do oceny zdolności kredytowej Bank nie stosuje modeli scoringowych.

2.1.5. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego (obejmującego ryzyko kredytowe, koncentracji, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i detalicznych ekspozycji kredytowych (art. 435.1.c)

Pomiar ryzyka kredytowego Bank dzieli na dwa poziomy:

- 1) indywidualne, którym zajmuje się Zespół ds. Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji,
- 2) portfelowe, którym zajmuje się Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka.

W ramach poziomu indywidualnego ryzyko mierzone jest poprzez wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

W ramach poziomu portfelowego system informacji zarządczej obejmuje analizę i raportowanie kluczowych zewnętrznych oraz wewnętrznych limitów oraz wskaźników ryzyka, w tym:

- 1) w okresach miesięcznych:
  - 1.1. analizę ilościową z uwzględnieniem:
    - a) dynamiki oraz struktury podmiotowo-produktowej nominalnej wartości kapitału w podziale na jednostki organizacyjne,
    - b) poziomu, dynamiki i struktury zobowiązań pozabilansowych ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
    - c) poziomu, dynamiki i struktury ekspozycji kredytowych zagrożonych oraz wysokości utworzonych rezerw ogółem i w podziale na jednostki organizacyjne,
  - 1.2. analizę wskaźnikową obejmującą wskaźnik udziału ekspozycji kredytowych zagrożonych (WBB ogółem i w poszczególnych kategoriach) w ekspozycjach kredytowych,
  - 1.3. analizę jakościową portfela kredytowego w odniesieniu do grup produktów,
  - 1.4. analizę podstawowych wskaźników ryzyka kredytowego.

Proces zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie obejmuje następujące elementy:

- 1) analizę skuteczności zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem hipoteki na nieruchomości oraz prezentowanie wyników analizy Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku zgodnie z Instrukcją sporządzanie informacji zarządczej,
- 2) ustalenie i monitorowanie wewnętrznych limitów zaangażowania w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,
- 3) monitoring ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz rynkowych cen nieruchomości zgodnie z obowiązującą instrukcją monitoringu oraz zasadami klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych,
- 4) ocenę wpływu spadku cen nieruchomości na poziom ryzyka kredytowego banku,
- 5) wyznaczenie i monitorowanie wskaźnika LtV,
- 6) ocenę wartości nieruchomości, stanowiącej zabezpieczenie kredytu.

2.1.3.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (art. 435.1.b)

Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie są tożsame ze strukturą i organizacją procesu zarządzania ryzykiem kredytowym.

2.1.4. Ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych

2.1.4.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (art. 435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi,
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie,
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych brutto na poziomie nie wyższym od 5% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych brutto,
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 20% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 30 lat,
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom, w przypadku których poziom relacji wydatków, związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych, do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl³) nie przekracza:

³ Definicja wskaźnika Dtl znajduje się w Zasadach zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą

- u) kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności.
- 2) w okresach kwartalnych:
  - a) dynamiczną lukę płynności,
  - b) sprawozdawczość w zakresie płynności (NSFR).
- 3) w okresach rocznych - pogłębioną analizę płynności długoterminowej.

Analizy poziomu ryzyka płynności dokonuje Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka.

Opracowane analizy przekazywane są według poniższych zasad:

- 1) sporządzone raporty miesięczne przekazywane są Członkowi Zarządu odpowiedzialnemu za ryzyko płynności,
- 2) Członek Zarządu w cyklach kwartalnych (według stanu na koniec kwartału) sporządza syntetyczną informację dla Zarządu z zakresu ryzyka płynności,
- 3) Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej informację z zakresu ryzyka płynności w cyklach półrocznych.

2.4.4. Strategie w zakresie zabezpieczania i ograniczania ryzyka płynności (art. 435.1.d)

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- 1) stosowanie systemu limitów,
- 2) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzeżenia;
- 3) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni;
- 4) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniu na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość nadwyżki aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych. W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami;
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych;
  - b) sprzedaży innych aktywów;
  - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
  - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni;
  - e) przyrostu depozytów po zwiększonym koszcie.

W celu monitorowania alternatywnych źródeł finansowania Bank prowadzi i aktualizuje w okresach miesięcznych rejestr aktywów.

Bank utrzymuje nadwyżkę aktywów nieobciążonych (liczonych według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności, przy czym:

- 1) podstawowa część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się do 7 dni;

- 2) uzupełniająca część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się od 7 do 30 dni.

Bank dokonuje obliczeń potrzebnej kwoty aktywów nieobciążonych w okresach miesięcznych.

Bank posiada Plan awaryjny utrzymania płynności, który opracowany został na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się nieskuteczne.

Badanie ryzyka płynności wspomagane jest systemem limitów. Rodzaje limitów i ich poziom jest ściśle uzależniony od wyznaczonych strategicznych celów oraz bieżącej sytuacji Banku i jego otoczenia. Limity wewnętrzne podlegają okresowej weryfikacji w celu stwierdzenia ich przydatności w działalności operacyjnej.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

Rodzaj limitu	wartość
1) Nadzorcza miara płynności M2	min 1,00
2) Wskaźnik LCR	min 100%
3) Wskaźnik NSFR	min 111%
4) Limity luki niedopasowania:	
4.1. powyżej 1 tygodnia do 1 miesiąca	min 1,0
4.2. powyżej 1 do 3 miesięcy	min 1,0
4.3. powyżej 3 do 6 miesięcy	min 1,0
4.4. powyżej 6 do 12 miesięcy	min 1,0
4.5. powyżej 1 do 2 lat,	max 1,0
4.6. powyżej 2 do 5 lat,	max 1,0
4.7. powyżej 5 do 10 lat	max 1,0
4.8. powyżej 10 do 20 lat,	max 1,0
4.9. powyżej 20 lat	max 1,0
5) Udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej	max 20%
6) Udział łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów w bazie depozytowej	max 20%
7) Udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały	min 105%
8) Pasywa stabilne + fundusze własne / kredyty + majątek trwały	min 100%

Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów jest dokonywane w okresach miesięcznych. Informacja zarządcza w tym zakresie jest przekazywana Zarządowi Banku w okresach kwartalnych a Radzie Nadzorczej w okresach półrocznych.

2.5. Cele i strategie zarządzania ryzykiem stopy procentowej

2.5.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem stopy procentowej (art. 435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej, lecz nie więcej niż 30%

annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka przeszacowania oraz 5% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka bazowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 2% sumy bilansowej;
- 3) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- 1) przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- 2) bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych, w oparciu o:
  - 1) lukę stopy procentowej,
  - 2) ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy Banku,
  - 3) analizę wskaźników,
  - 4) testy warunków skrajnych.

2.5.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem stopy procentowej (art. 435.1.b)

Za obszar ryzyka stopy procentowej w Banku odpowiadają:

- 1) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka stopy procentowej,
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy w zakresie nadzoru nad operacyjnym zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej, nadzorujący komórkę zarządzającą.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza, która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku,
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem,
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 3) zatwierdza limity określające stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej,
- 4) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 5) odpowiada za utrzymanie ryzyka stopy procentowej na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą;

- 6) podejmuje decyzje w zakresie ustalania oprocentowania oferowanych produktów bankowych,
- 7) przekazuje Radzie Nadzorczej informacje zawierające w szczególności dane dotyczące: charakteru i stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej.

Komórki poziomu pierwszego uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

Zespół ds. Księgowości, Rozliczeń i Sprawozdawczości – będący komórką zarządzającą ryzykiem stopy procentowej, która podlega Wiceprezesowi Zarządu ds. Finansowych, wykonujący zadania związane z kształtowaniem poziomu pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w ramach zagospodarowywania nadwyżek środków Banku.

Zespół ds. Analiz Kredytowych oraz Zespół Depozytowo-Kasowy – które w ramach zadań przypisanych w Regulaminie organizacyjnym Banku oraz Zasadach zarządzania ryzykiem stopy procentowej dokonują oceny oprocentowania produktów bankowych na tle kształtowania się stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków na lokalnym rynku finansowym.

Komórka poziomu drugiego uczestnicząca w procesie monitorowania ryzyka stopy procentowej:

Samodzielne Stanowisko Analiz, Ryzyka – komórka monitorująca ryzyko stopy procentowej, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonująca zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka stopy procentowej oraz poziomu limitów;
- 2) zgłaszaniem potrzeby zmian w polityce zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku,
- 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych;
- 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka stopy procentowej;
- 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 8) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko stopy procentowej,
- 9) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
- 10) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej, mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka stopy procentowej;
- 11) składaniem propozycji zmian poziomu stóp procentowych Banku lub rodzaju stóp referencyjnych.

2.5.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka stopy procentowej (art. 435.1.b)

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka stopy procentowej zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko stopy procentowej;
- 2) stopnia niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na ryzyka stopy procentowej w podziale na poszczególne stopy referencyjne;

- 3) poziomu ryzyka przeszacowania;
- 4) poziomu ryzyka bazowego;
- 5) analizy wskaźników;
- 6) powiązań z innymi rodzajami ryzyka;
- 7) wyników testów warunków skrajnych;
- 8) stopnia realizacji i przestrzegania limitów.

Raporty z zakresu ryzyka stopy procentowej pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na:

- 1) monitorowanie z odpowiednią częstotliwością poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka stopy procentowej;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Analizy poziomu ryzyka stopy procentowej dokonuje Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka. Opracowane analizy przekazywane są według poniższych zasad:

- 1) sporządzone raporty miesięczne przekazywane są Członkowi Zarządu odpowiedzialnemu za ryzyko stopy procentowej,
- 2) Członek Zarządu w cyklach kwartalnych (według stanu na koniec kwartału) sporządza syntetyczną informację dla Zarządu z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- 3) Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej informację z zakresu ryzyka stopy procentowej w cyklach półrocznych.

Do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej Bank wykorzystuje następujące metody:

- 1) lukę przeszacowania,
- 2) metodę wyniku odsetkowego,
- 3) metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej,
- 4) analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- 5) testy warunków skrajnych.

2.5.4. Strategie w zakresie zabezpieczania i ograniczania ryzyka stopy procentowej (art. 435.1.d)

Celem ograniczania ryzyka stopy procentowej Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Wysokość limitów ustalana jest na podstawie odrębnie przeprowadzanych pisemnych analiz. Bank raz w roku przeprowadza weryfikację limitów i jeżeli zachodzi taka potrzeba ich aktualizację, wykonując analizę porównawczą kształtowania się poziomu wykorzystania limitów w okresie 12 miesięcy poprzedzających datę analizy oraz badając trendy w zakresie poziomu ryzyka stopy procentowej.

W obszarze ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące limity wewnętrzne:

Rodzaj limitu	wartość
1) Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania przy zmianie stóp proc. o 100 p.b.	max 30% annualizowanego wyniku finansowego
2) Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego przy zmianie stóp proc. o 100 p.b.	max 5% annualizowanego wyniku finansowego
3) Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku przy zmianie stóp proc. o 200 p.b.	max 2% funduszy własnych

4) Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania przy zmianie stóp proc. o 200 p.b.	max 10% funduszy własnych
5) Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie	max 10,5% funduszy własnych

Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów jest dokonywane w okresach miesięcznych. Informacja w tym zakresie jest przekazywana Zarządowi Banku w okresach kwartalnych a Radzie Nadzorczej w okresach półrocznych.

2.6. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym

2.6.1. Strategię i procesy zarządzania ryzykiem kapitałowym (art. 435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego obejmują:

- 1) utrzymanie:
  - a) kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym,
  - b) sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z wartości: kapitału regulacyjnego lub kapitału wewnętrznego,
  - c) współczynników kapitałowych z uwzględnieniem zaleceń nadzorczych, bufora kapitałowego zabezpieczającego i ryzyka systemowego oraz okresów przejściowych a także dodatkowego bufora antycyklicznego dla łącznego współczynnika kapitałowego, wynikającego z Grupowego Planu Naprawy, na poziomie co najmniej:
    - 9,375% dla współczynnika kapitału podstawowego Tier I,
    - 10,875% dla współczynnika kapitału Tier I,
    - 13,875% dla łącznego współczynnika kapitałowego.
- 2) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności,
- 3) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej,
- 4) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 70%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 11,5%,
- 5) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił 90% funduszy Tier I,
- 6) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 7) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- 8) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) jednoczesne kreowanie wielkości funduszy własnych oraz wpływanie na poziom generowanego ryzyka,
- 2) systematyczne zwiększanie poziomu funduszy własnych,
- 3) systematyczne monitorowanie poziomu adekwatności kapitałowej,
- 4) planowanie rozwoju Banku proporcjonalnie do przyrostu funduszy własnych,
- 5) dążenie do wypracowania jak największej nadwyżki bilansowej,
- 6) przekazywanie na fundusze własne minimum 90% nadwyżki bilansowej,
- 7) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla utrzymania prawidłowych wartości współczynników kapitałowych,
- 8) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego.

Bank zarządza poziomem adekwatności kapitałowej poprzez jednoczesne kreowanie wielkości funduszy własnych oraz wpływanie na poziom generowanego ryzyka.

Poziom adekwatności kapitałowej, mierzony wielkością współczynników kapitałowych, podlega systematycznemu monitorowaniu w okresach miesięcznych, natomiast mierzony wielkością wewnętrznego współczynnika kapitałowego w okresach kwartalnych.

2.6.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem kapitałowym (art. 435.1.b)

W procesie zarządzania ryzykiem kapitałowym w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza – która:

- 1) zatwierdza procedury wewnętrzne Banku dotyczące procesu zarządzania i planowania kapitałowego, w tym szacowania kapitału wewnętrznego;
- 2) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania decyzji ze strategią zarządzania kapitałem i planowania kapitałowego;
- 3) ocenia czy działania Zarządu w zakresie zarządzania kapitałowego są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd:

- 1) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
- 2) wprowadza podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym;
- 3) przekazuje Radzie Nadzorczej Banku okresową informację na temat wielkości funduszy własnych oraz wielkości wymogów kapitałowych przypadających na istotne rodzaje ryzyka;
- 4) podejmuje czynności mające na celu zapewnienie zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zapewnienie odpowiedniej wielkości funduszy własnych do skali działania Banku i ponoszonego ryzyka.

Komórka poziomu pierwszego uczestnicząca w procesie zarządzania ryzykiem kapitałowym:

Zespół ds. Księgowości, Rozliczeń i Sprawozdawczości, który:

- 1) gromadzi dane finansowe potrzebne do monitorowania adekwatności kapitałowej,
- 2) opracowuje informację zarządczą z zakresu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i poziomów współczynników kapitałowych;
- 3) może wносить propozycje zmian do procedur wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego.

Komórka poziomu drugiego uczestnicząca w procesie monitorowania ryzyka kapitałowego:

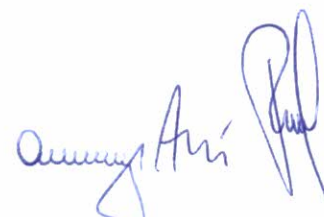
Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka:

- 1) monitoruje poziom funduszy własnych, identyfikuje potrzeby kapitałowe;
- 2) ocenia stopień pokrycia funduszami różnych rodzajów ryzyka bankowego;
- 3) wskazuje na rozwiązania zmierzające do efektywnego wykorzystania funduszy własnych;
- 4) ocenia skalę zapotrzebowania Banku na zwiększenie funduszy własnych;
- 5) opracowuje propozycje zmierzające do odpowiedniego alokowania funduszy własnych;
- 6) wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka, w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku;
- 7) opracowuje informację zarządczą z zakresu kapitału wewnętrznego i poziomu wewnętrznego współczynnika kapitałowego;
- 8) opracowuje propozycje aktualizacji procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
- 9) monitoruje poziom adekwatności kapitałowej.

2.6.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kapitałowego (art. 435.1.c)

System informacji zarządczej w ramach ryzyka kapitałowego obejmuje:

- 1) w okresach kwartalnych:
  - a) wyznaczenie wewnętrznego wymogu kapitałowego,
  - b) raport z szacowania kapitału wewnętrznego,
  - c) raport dotyczący zwiększenia wymogu dla ryzyk z Filaru I - w sytuacji, gdy wymóg kapitałowy Filaru I nie w pełni pokrywa te ryzyka,
  - d) raport dotyczący ryzyka koncentracji dużych zaangażowań,
  - e) raport dotyczący ryzyka koncentracji w ten sam sektor gospodarczy,
  - f) raport dotyczący ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia,
  - g) raport dotyczący ryzyka stopy procentowej,
  - h) raport dotyczący ryzyka płynności,
  - i) raport dotyczący ryzyka kapitałowego,
  - j) [CA_1] CA Adekwatność kapitałowa,
  - k) analizę wielkości wskaźników określonych w Strategii Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisła,
  - l) raport z realizacji apetytu na ryzyko wyrażonego wskaźnikami ilościowymi,
  - m) kapitałowe testy warunków skrajnych,

- n) analizę z realizacji "Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą".
- 2) półrocznych – informację z oceny adekwatności kapitałowej dla Rady Nadzorczej,
- 3) rocznie:
  - a) wyznaczenie wskaźnika wrażliwości,
  - b) plan kapitałowy na lata...

Analizy poziomu ryzyka kapitałowego dokonuje Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka. Raporty z zakresu adekwatności kapitałowej pozwalają kierownictwu Banku na dostęp do aktualnych, pełnych i rzetelnych informacji dotyczących ryzyka kapitałowego, tym samym umożliwiając kontrolę i ocenę stopnia realizacji przyjętej strategii w omawianym zakresie.

Zarząd Banku otrzymuje sprawozdania zawierające niezbędne informacje odnośnie poziomu adekwatności kapitałowej w okresach kwartalnych, natomiast Rada Nadzorcza Banku w okresach półrocznych.

System informacji zarządczej dostarcza informacji na temat:

- 1) poziomu, struktury i zmian w funduszach własnych;
- 2) poziomu uznanego kapitału;
- 3) poziomu i zmian współczynników kapitałowych, w tym struktury i zmian w aktywach ważonych ryzykiem;
- 4) poziomu i struktury kapitału wewnętrznego;
- 5) wyników testów warunków skrajnych;
- 6) realizacji przyjętych limitów alokacji;
- 7) realizacji planu kapitałowego.

2.6.4. Strategie w zakresie zabezpieczania i ograniczania ryzyka kapitałowego (art. 435.1.d)

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez .

- 1) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,
- 2) szacowania kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,
- 3) ocenę współczynników kapitałowych,
- 4) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- 5) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Celem ograniczania ryzyka kapitałowego Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Limity wewnętrzne dotyczące alokacji funduszy własnych na poszczególne ryzyka ustalone zostały na podstawie danych historycznych, planowanego rozwoju działalności oraz prognozy kształtowania się poziomu uznanego kapitału.

W obszarze ryzyka kapitałowego Bank stosuje następujące limity alokacji kapitału:

Rodzaj limitu	wartość
1) na ryzyko kredytowe:	43,0% fun. wł.
1.1. kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe	35,0% fun. wł.
1.2. dodatkowy wymóg kapitałowy	8,0% fun. wł.

2) na ryzyko operacyjne: 2.1. kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne, 2.2. dodatkowy wymóg kapitałowy	7,5% fun. wł. 7,0% fun. wł. 0,5% fun. wł.
3) na ryzyko walutowe: 3.1. kapitał regulacyjny na ryzyko walutowe, 3.2. dodatkowy wymóg kapitałowy	1% fun. wł. 0% fun. wł. 1% fun. wł.
4) na ryzyko koncentracji	1,0% fun. wł.
5) na ryzyko płynności	1,0% fun. wł.
6) na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	12,0% fun. wł.
7) na ryzyko kapitałowe	0,5% fun. wł.

Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów jest dokonywane w okresach kwartalnych. Informacja w tym zakresie jest przedstawiana Zarządowi Banku w okresach kwartalnych, a Radzie Nadzorczej w okresach półrocznych.

2.7. Cele i strategie zarządzania ryzykiem braku zgodności

2.7.1. Strategie i procesy zarządzania ryzykiem braku zgodności (art. 435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnie z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
- 3) dążenie i dbałość o:
  - 3.1. wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - 3.2. pozytywny odbiór Banku przez klientów;
  - 3.3. przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - 3.4. stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności,
- 2) projektowanie i wprowadzanie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje:

- 1) identyfikację ryzyka braku zgodności,
- 2) ocenę ryzyka,
- 3) kontrolę ryzyka,
- 4) monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie o ryzyku braku zgodności.

W zarządzaniu ryzykiem braku zgodności Bank przede wszystkim kładzie nacisk na prowadzenie działań zgodnych nie tylko z szeroko rozumianymi normami prawnymi (zewnętrznymi i wewnętrznymi), lecz również normami, które charakteryzują Bank, jako instytucję zaufania publicznego, tj. normami zawartymi m.in. w kodeksach dobrych praktyk. Ryzyko braku zgodności jest ściśle powiązane z ryzykiem operacyjnym, w tym z ryzykiem prawnym. Ryzyko to stanowi element systemu kontroli wewnętrznej Banku. Ryzyko braku zgodności jest poddawane badaniom przez audyt wewnętrzny wykonywany przez Spółdzielczy System Ochrony, zgodnie z zasadami ustalonymi w odrębnych przepisach Banku.

2.7.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem braku zgodności (art. 435.1.b)

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą:

Rada Nadzorcza, która:

- 1) nadzoruje wykonywanie przez Zarząd obowiązków dotyczących zapewnienia zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- 2) zatwierdza Zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności, w tym regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności i nadzoruje ich przestrzeganie,
- 3) co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o okresowe (w tym roczne) raporty komórki do spraw zgodności oraz informacje od Zarządu,
- 4) informuje Spółdzielnię o wynikach oceny.

Zarząd Banku, który:

- 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym za ustanowienie stałej i efektywnie działającej komórki do spraw zgodności, organizację procesu zarządzania ryzykiem oraz nadzór na jego funkcjonowaniu;
- 2) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie oraz zapewnienie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- 3) odpowiada za składanie sprawozdań Radzie Nadzorczej w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności,
- 4) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu niniejszych zasad podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące.

Komórki poziomu pierwszego uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

Wszyscy pracownicy Banku, którzy zobowiązani są do:

- 1) znajomości przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania w zakresie, który dotyczy realizowanych przez nich obowiązków;
- 2) bezwzględnego przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- 3) informowania komórki ds. ryzyka braku zgodności o przypadkach naruszeń compliance;
- 4) zgłaszania do komórki ds. ryzyka braku zgodności własnych pomysłów dotyczących możliwości ograniczania naruszeń compliance;
- 5) dbałości o dobre imię Banku i godne jego reprezentowanie;

- 6) lojalności wobec Banku, w którym są zatrudnieni;
- 7) wykorzystywania posiadanej wiedzy i kwalifikacji w interesie Banku i jego klientów;
- 8) niepodejmowania czynności, które mogłyby doprowadzić do konfliktu interesów pomiędzy nimi a Bankiem, w szczególności nie powinni podejmować działań konkurencyjnych wobec Banku, w którym są zatrudnieni;
- 9) nienadużywania zajmowanego w Banku stanowiska do osiągnięcia nienależnych osobistych korzyści;
- 10) okazywania szacunku wobec pracowników podległych, w tym w szczególności niestosowania jakichkolwiek form mobbingu lub dyskryminacji.

Komórka poziomu drugiego uczestnicząca w procesie monitorowania ryzyka braku zgodności:

Stanowisko ds. Zgodności – podlegająca Prezesowi Zarządu:

- 1) prowadzi rejestr naruszeń compliance,
- 2) sporządza na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej informacje dotyczące stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz zmian w poziomie ryzyka
- 3) przedstawia Zarządowi propozycje działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania w przyszłości,
- 4) na bieżąco informuje Zarząd Banku o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance,
- 5) monitoruje na bieżąco zmiany w zewnętrznych przepisach prawa, informuje pracowników Banku, w sposób ogólnie dostępny, o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa;
- 6) opiniuje nowe produkty lub procesy pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance,
- 7) opiniuje procedury wewnętrzne lub wzory umów, pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie compliance;
- 8) opiniuje materiały reklamowe Banku;
- 9) monitoruje terminowość i zakres aktualizacji procedur wewnętrznych; informuje pracowników Banku w sposób ogólnie dostępny o zaistniałych zmianach w procedurach wewnętrznych;
- 10) monitoruje realizację zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię;
- 11) monitoruje realizację zaleceń wydanych przez Prezesa Zarządu w wyniku kontroli wewnętrznych;
- 12) projektuje, wprowadza i stosuje procedury i metodyki zarządzania ryzykiem braku zgodności
- 13) kształtuje świadomość istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku.

2.7.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka braku zgodności (art.435.1.c)

Raporty o ryzyku braku zgodności dotyczą czynności podejmowanych w celu zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania. Raporty z ryzyka braku zgodności zawierają:

- 1) zidentyfikowane ryzyka braku zgodności wraz z ich oceną oraz rekomendowanymi mechanizmami kontrolowania i ograniczania ryzyka, w tym informacje o zmianie profilu ryzyka;
- 2) podsumowanie wszystkich naruszeń compliance, które wystąpiły w okresie objętym raportem;
- 3) ocenę skuteczności rekomendowanych środków naprawczych, które były wydawane na bieżąco lub zawarte w poprzednim raporcie,
- 4) rodzaj i wyniki przeprowadzonych monitoringów i testów zgodności.

Raporty o ryzyku braku zgodności sporządzane są dla Zarządu i Rady Nadzorczej w okresach kwartalnych.

2.7.4. Strategie w zakresie zabezpieczania i ograniczania ryzyka braku zgodności (art. 435.1.d)

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudnomierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe, które odbywa się w dwóch wariantach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić,
- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane, w oparciu o rejestr naruszeń compliance.

Ocena skutków zdarzeń, które mogą wystąpić dokonywana jest w procesie samooceny przeprowadzanym w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami zarządzania ryzykiem operacyjnym. Wynikiem samooceny jest mapa ryzyka, w której potencjalne zdarzenia podlegają kategoryzacji, w zależności od prawdopodobieństwa i skutków ich wystąpienia.

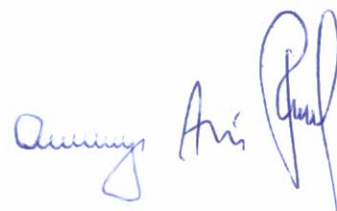
Ocena skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane dokonywana jest w oparciu o rejestr naruszeń compliance, w którym przy każdym zarejestrowanym zdarzeniu komórka ds. zgodności określa jakie skutki miało lub mogło mieć zdarzenie w wymiarze: sankcji prawnych, kar finansowych lub naruszeń/utrąty reputacji Banku.

2.8. Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem (art. 435.1.e)

Zatwierdzone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszej Informacji.

2.9. Oświadczenie Zarządu na temat ogólnego profilu ryzyka związanego ze strategią działalności (art. 435 ust. 1 lit. f)

Zatwierdzone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat ogólnego profilu ryzyka Banku zawierające kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez Bank, w tym tolerancję na ryzyko określoną przez Radę Nadzorczą Banku stanowi Załącznik nr 2 do niniejszej Informacji.

2.10. Informacje w zakresie zasad zarządzania

2.10.1. Liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego (art. 435.2.a)

Wymienieni poniżej członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej sprawują następującą ilość funkcji w zarządzie lub radzie nadzorczej innego podmiotu:

	<i>Liczba funkcji w zarządzie innego podmiotu</i>	<i>Liczba funkcji w radzie nadzorczej innego podmiotu</i>
Daniela Rycka – Prezes Zarządu	-	1
Łucjan Lewandowski – Przewodniczący Rady Nadzorczej	-	1
Jan Czajka – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej	-	2

2.10.2. Polityka rekrutacji dotycząca wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej (art. 435.2.b); strategia w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane (art. 435.2.c)

W 2018 roku w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą w skład Zarządu wchodziło 3 członków Zarządu a w skład Rady Nadzorczej 7 członków Rady Nadzorczej.

Zgodnie ze Statutem Banku powołanie Prezesa następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w Prawie bankowym. Z wnioskiem o wyrażenie zgody wstępuje Rada Nadzorcza Banku. Członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada w głosowaniu tajnym z uwzględnieniem indywidualnej oceny odpowiedniości kandydatów oraz członków Zarządu, polegającej na ocenie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz dawania rękąmi należytego wykonywania obowiązków. Przy wyborze Rada Nadzorcza kieruje się wynikami uprzedniej oceny odpowiedniości dokonywanej zgodnie z wewnętrzną „Procedurą oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą”.

Członkowie Zarządu Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękąmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną przez Radę Nadzorczą. Ocena ma charakter uprzedni – przed powołaniem oraz następczy – w trakcie pełnienia funkcji, na podstawie przyjętej w Banku „Polityki oceny odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu oraz Zarządu w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą”.

Zgodnie z w/w Polityką każdy z członków Zarządu uzyskał pozytywną ocenę następczą za 2018 rok, co oznacza, że wszyscy członkowie Zarządu, zgodnie z dokonaną oceną spełniają wymagania

art. 22 aa ustawy Prawo bankowe. Każdy z członków Zarządu posiada wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków, w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych oraz posiadają wiedzę, kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem. Reputacja Członków Zarządu nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.

Rada Nadzorcza powołana jest przez Zebranie Przedstawicieli na 4-letnią kadencję. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór i kontroluje działalność Banku oraz czuwa nad właściwym wykonywaniem działań statutowych. Rada sprawuje nadzór nad systemem zarządzania. Członkowie Rady Nadzorczej posiadają odpowiednie kompetencje do prowadzenia spraw i dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków. Reprezentują wysoki poziom etyczny oraz są w stanie poświęcić niezbędną ilość czasu, pozwalającą w sposób właściwy wykonywać funkcje w Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza oraz poszczególni jej członkowie przy wykonywaniu nadzoru kierują się obiektywną oceną i osądem. Skład liczebny Rady jest adekwatny do charakteru i skali prowadzonej przez Bank działalności.

Członkowie Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną przez Zebranie Przedstawicieli. Ocena ma charakter uprzedni – przed powołaniem oraz następczy – w trakcie pełnienia funkcji, na podstawie przyjętej w Banku „Polityki oceny odpowiedniości kandydatów na członków Rady Nadzorczej, członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą.

W 2018 roku nie dokonano zmian w składzie Rady Nadzorczej. W ramach oceny następczej za 2018 rok każdy z członków Rady Nadzorczej uzyskał pozytywną ocenę zgodnie z w/w Polityką, co oznacza, że wszyscy członkowie Rady Nadzorczej, zgodnie z dokonaną oceną spełniają wymagania art. 22 aa ustawy Prawo bankowe, tzn. każdy z członków Rady posiadał wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz że dawał rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

2.10.3. Utworzenie (bądź nie) przez instytucję oddzielnego komitetu ds. ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły (art. 435.2.d)

Bank nie utworzył komitetu ds. ryzyka – w Banku funkcjonuje Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka.

W 2018 roku funkcjonowały w Banku następujące komitety, pełniące rolę doradczą w zarządzaniu ryzykiem:

- 1) Komitet Kredytowy, który odbył 29 posiedzeń,
- 2) Komitet Strategiczny, którego posiedzenia odbywają się w cyklach półrocznych; w 2018 roku odbyły się 2 posiedzenia,
- 3) Komitet do spraw systemów informatycznych i bankowości elektronicznej, który odbył 13 posiedzeń,
- 4) Komitet Audytu, którego posiedzenia odbywają się w cyklach kwartalnych. Komitet w 2018 roku odbył 6 posiedzeń.

2.10.4. Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do organu zarządzającego (art. 435.2.e)

W Banku funkcjonuje system bieżącego i okresowego informowania oraz raportowania o istotnych rodzajach ryzyka a podstawą monitorowania procesu zarządzania ryzykiem jest formalnie ustanowiony system informacji zarządczej. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

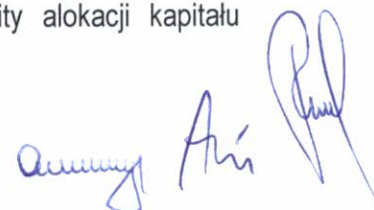
- 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności banku,
- 2) profilu ryzyka,
- 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
- 4) wyników testów warunków skrajnych,
- 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Raporty z zakresu oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka Banku sporządzane są:

- 1) **miesięcznie** – skrócona informacja na temat ogólnego poziomu ryzyka oraz sytuacji finansowej Banku, w szczególności w zakresie:
  - a) ryzyka kredytowego,
  - b) ryzyka płynności,
  - c) ryzyka walutowego,
  - d) ryzyka stopy procentowej,
  - e) oceny ekonomiczno-finansowej Banku.
- 2) **w cyklach kwartalnych** (według stanu na koniec kwartału):
  - dla Zarządu Banku – pogłębiona analiza podstawowych rodzajów ryzyka występujących w Banku oraz adekwatności kapitałowej, w szczególności w zakresie:
    - a) ryzyk wymienionych w pkt 1),
    - b) ryzyka koncentracji i DEK, w ramach ryzyka kredytowego,
    - c) ryzyka operacyjnego,
    - d) apetytu na ryzyko,
    - e) ryzyka wynikającego z prowadzonej działalności bancassurance,
    - f) ryzyka braku zgodności.
  - dla Rady Nadzorczej analiza:
    - a) ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji i DEK.
    - b) ryzyka wynikającego z prowadzonej działalności bancassurance,
    - c) ryzyka braku zgodności.
- 3) **w cyklach półrocznych** (według stanu na koniec półrocza) Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymują analizy w zakresie ryzyk wymienionych w pkt 1 i 2,
- 4) **w cyklach rocznych** Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymują analizy z zakresu:
  - a) ryzyk wymienionych w pkt. 1-3 – wg stanu na koniec roku,
  - b) ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH), w ramach ryzyka kredytowego – wg stanu na koniec półrocza,
  - c) ryzyka rezydualnego, w ramach ryzyka kredytowego – wg stanu na koniec roku,
  - d) pogłębionej analizy płynności długoterminowej, w ramach ryzyka płynności – wg stanu na koniec roku.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Poziom ryzyka w 2018 roku utrzymywany był w ramach akceptowanego przez Radę Nadzorczą poziomu ryzyka, a profil tego ryzyka nie uległ zmianie. Kształtowanie się funduszy własnych i wymogów kapitałowych spowodowało, że Bank zachował wyznaczone wewnętrzne limity alokacji kapitału

na poszczególne rodzaje ryzyka. Bank w 2018 r. podjął szereg działań w celu zapewnienia prowadzenia działalności na bezpiecznym poziomie wynikającym z przyjętych i zaakceptowanych przez Radę Nadzorczą założeń i określonych celów w strategii działania Banku, strategii zarządzania ryzykiem, poszczególnych politykach oraz założeniach do planu finansowego.

3. Zakres stosowania wymogów rozporządzenia CRR (art. 436)

Bank nie posiadał podmiotów zależnych, w związku z powyższym nie dokonywał konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

4. Fundusze własne (art. 437)

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonej ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych.

Bank wylicza wysokość funduszy własnych zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRDIV).

Główne zmiany uwzględniające stanowisko Komisji Nadzoru Finansowego, co do sposobu zaliczenia do kapitału uznanego polegały na uwzględnieniu funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego w wysokości 100% jego wartości.

4.1. Podstawowe informacje dotyczące głównych właściwości i warunków odnoszących się do wszystkich pozycji i składników funduszy własnych

Na fundusze własne Banku składał się kapitał Tier I. Szczegółowe informacje na temat poszczególnych elementów funduszy własnych zawiera poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w zł)	Opis głównych cech instrumentu	Przepis Rozporządzenia CRR
1.	Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	21 097 785	Fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata (niepodzielony) oraz wpłat wpisowego	Art. 29 ust. 1
2.	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	395 000	Fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata	Art. 26 ust. 1
3.	Fundusz udziałowy	274 800	Wartość udziałów członkowskich według stanu na 28.06.2013 r., po uwzględnieniu udziałów wypłaconych po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego.	Korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczonych do CET1 art. 483.1-3 i art. 484-487. Instrumenty kapitałowe wyemitowane w związku z zastosowaniem zasady praw nabytych w odniesieniu do instrumentów stanowiących

				pomoc państwa, które spełniają wymogi zakwalifikowania do CET1 określone w art. 484-487.
4.	Wartości niematerialne i prawne	-79 631	Wartość netto wartości niematerialnych i prawnych pomniejszająca fundusze własne zgodnie z zapisami art. 127 Prawa bankowego.	Art. 36 ust.1 lit. b
5.	Skumulowane inne całkowite dochody	108 520	Kwota, którą należy zgłosić, jest kwotą po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych.	Art. 4 ust. 1 pkt 100 i art. 26 ust. 1 lit.d
Tier I		21 796 474		
FUNDUSZE WŁASNE		21 796 474		

Kapitał rezerwy składał się z funduszu zasobowego i rezerwowego. W 2018 roku nastąpiło zwiększenie funduszu zasobowego w wyniku podziału nadwyżki bilansowej za 2017 r. o kwotę 1 048 900 zł. Zmniejszenie funduszu nie wystąpiło.

Fundusz ogólnego ryzyka nie uległ zmianie w stosunku do 2017 roku.

Podstawę obliczania funduszu udziałowego stanowi kwota opłaconych udziałów według stanu na 28.06.2013 r. pomniejszona o wszelkie wypłaty, na które bank uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego. Wartość jednego udziału wynosi 600 zł.

Bank nie tworzył rezerwy na ryzyko ogólne. W 2018 roku nie dokonano sekurytyzacji aktywów. Fundusze własne według stanu na dzień 31.12.2018 r. wykorzystane do obliczenia łącznego współczynnika kapitałowego:

	Kwota na 31-12-2018 r.(zł)
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: INSTRUMENTY I KAPITAŁY REZERWOWE	
1. Instrumenty kapitałowe	274 800
3. Skumulowane inne całkowite dochody (100% kapitału z aktualizacji wyceny, kapitał zapasowy i kapitał rezerwy)	21 206 305
3 a Fundusze ogólnego ryzyka bankowego	395 000
6. Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	21 876 105
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE	
8. Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-79 631
26. Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	-
28. Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-79 631
29. Kapitał podstawowy Tier I	21 796 474
36. Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	-
43. Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-
44. Kapitał dodatkowy Tier I	-
45. Kapitał Tier I	21 796 474
KAPITAŁ TIER II: INSTRUMENTY I REZERWY	
51. Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	-
KAPITAŁ TIER II: KOREKTY REGULACYJNE	
57. Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-
58. Kapitał Tier II	-

Anna Ari

59. Łączny kapitał (łączny kapitał= kapitał Tier I + kapitał Tier II)	21 796 474
60. Aktywa ważone ryzykiem razem	66 121 764
WSPÓLCZYNNIKI I BUFORY KAPITAŁOWE	
61. Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	32,96%
62. Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	32,96%
63. Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	32,96%
64. Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczy kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	9,375%
65. W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,875%
68. Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	23,585%

5. Wymogi kapitałowe (art. 438 CRR)

5.1. Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego. Punktem wyjściowym dla ustalenia wewnętrznego wymogu kapitałowego jest wyliczony, zgodnie z „Zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą”, regulacyjny wymóg kapitałowy. Następnie Bank ocenia, czy wyznaczony regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe oraz oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka oraz na pozostałe istotne rodzaje ryzyka, zgodnie z „Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą”.

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego,
- metodę de minimis w zakresie ryzyka walutowego.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka.

Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest utrzymywanie relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych na minimalnym poziomie **11,50%**. Na datę sporządzania informacji relacja ta wynosiła **23,08%**.

W 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

5.2. Opis stosowanej metody szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej

5.2.1. Kapitał wewnętrzny na ryzyko kredytowe

Kapitałem wewnętrznym na ryzyko kredytowe jest suma kapitału regulacyjnego na ryzyko kredytowe oraz dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

Kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe, obliczony jest zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Bank wylicza kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe jako sumę aktywów ważonych ryzykiem przemnożoną przez 8%. Bank oblicza łączną kwotę ekspozycji ważonych ryzykiem na ryzyko kredytowe według metody standardowej. W przyjętej przez Bank metodzie standardowej wartość ekspozycji jest równa:

- 1) w przypadku kredytów, pożyczek i zrealizowanych gwarancji: wartości kapitału powiększonego o naliczone odsetki, pomniejszonej o wartość prowizji nierozliczonej w czasie i utworzone rezerwy celowe i odpisy aktualizujące odnoszące się do odsetek,
- 2) w przypadku pozostałych aktywów: wartości bilansowej zgodnie z przepisami określonymi w ustawie o rachunkowości z uwzględnieniem w stosownych przypadkach odpisów aktualizujących;
- 3) w przypadku pozycji pozabilansowych: jest równa iloczynowi nominalnej wartości pozycji pozabilansowej pomniejszonej o utworzone na tę pozycję rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące odnoszące się do odsetek i współczynnika konwersji.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe jest równa sumie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, przy czym wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy, zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach (z wyłączeniem ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania), Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619 – art. 501 CRR. Współczynnik wsparcia stosuje się w przypadku spełnienia obu poniższych warunków:

- 1) ekspozycje są wobec małego lub średniego przedsiębiorcy, którego roczny obrót nie przekracza równowartości w złotych kwoty 50 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym,
- 2) całkowita kwota (rozumiana, jako suma ekspozycji bilansowych brutto), którą dłużnik lub grupa powiązanych dłużników jest winna Bankowi oraz podmiotom zależnym od Banku, łącznie z wszelkimi ekspozycjami, których dotyczy niewykonanie zobowiązania (w tym z odsetkami zastrzeżonymi), jednak z wyłączeniem ekspozycji w pełni i całkowicie zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach mieszkalnych, nie może, według zebranych przez Bank z należytą starannością informacji, przekraczać równowartości w złotych kwoty 1 500 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe wyniósł **4 495 tys. zł.**

Bank oblicza również dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe, wykorzystując do tego wyniki testów warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego, obliczając koszt, jaki poniósłby Bank na skutek wystąpienia warunków niekorzystnych:

- 1) wzrostu udziału portfela kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym do poziomu 7%,
- 2) dla zaangażowania w 10 największych podmiotów obniżenie jakości ekspozycji poprzez przeniesienie ich do wyższej grupy ryzyka.

Dodatkowym wymogiem kapitałowym na ryzyko kredytowe jest kwota, o jaką suma wyników testów warunków skrajnych przekracza wskaźnik wrażliwości ustalony na dany rok (w 2018 r. – 2,00% funduszy własnych banku).

Na dzień 31-12-2018 r. dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe wyniósł **1 141 tys. zł**, tym samym kapitał wewnętrzny na ryzyko kredytowe wyniósł **5 636 tys. zł**.

5.2.2. Kapitał wewnętrzny na ryzyko operacyjne

Kapitałem wewnętrznym na ryzyko operacyjne jest suma kapitału regulacyjnego na ryzyko operacyjne oraz dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne.

Kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne, obliczony jest zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Do wyliczenia regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Bank stosuje metodę podstawowego wskaźnika. Wymóg ten obliczany jest jako 15% średniej z dodatnich – wyniku odsetkowego netto i wyniku pozaodsetkowego netto, uzyskanych w trzech poprzednich latach.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne wyniósł **795 tys. zł**.

Bank wylicza również dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne, wykorzystując do tego wyniki testów warunków skrajnych dla ryzyka operacyjnego, polegające na założeniu trzykrotnego wzrostu wartości strat zarejestrowanych w okresie ostatnich 12 miesięcy. W wyniku tego testu obliczana jest strata, która wystąpiłaby w Banku. Dodatkowym wymogiem kapitałowym jest dodatnia różnica pomiędzy obliczoną stratą a regulacyjnym wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne.

Na dzień 31-12-2018 r. dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne nie wystąpił, tym samym kapitał wewnętrzny na ryzyko operacyjne wyniósł **795 tys. zł**.

5.2.3. Kapitał wewnętrzny na ryzyko walutowe

Kapitałem wewnętrznym na ryzyko walutowe jest suma kapitału regulacyjnego na ryzyko walutowe oraz dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Kapitał regulacyjny na ryzyko walutowe, obliczony jest zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Do wyliczenia regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego Bank stosuje metodę de minimis. Wymóg ten obliczany jest jako 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli pozycja walutowa całkowite przekracza 2% funduszy własnych banku.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. kapitał regulacyjny na ryzyko walutowe nie wystąpił.

Bank oblicza również dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe, wykorzystując do tego wyniki testów warunków skrajnych dla ryzyka walutowego, obliczając stratę, jaką poniósłby Bank na skutek wystąpienia warunków niekorzystnych (zmiana kursów walut o 30%). Dodatkowym wymogiem kapitałowym na ryzyko walutowe jest kwota, o jaką wyliczona strata przewyższa wskaźnik wrażliwości ustalony na dany rok (w 2018 r. – 2,00% funduszy własnych banku).

Na dzień 31-12-2018 r. dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe nie wystąpił, tym samym kapitał wewnętrzny na ryzyko walutowe wyniósł **0 tys. zł**.

5.2.4. Kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji w przypadku przekroczenia limitów koncentracji w zakresie:

- 1) koncentracji dużych ekspozycji;
- 2) koncentracji w ten sam sektor gospodarczy oraz wobec klientów prowadzących tę samą działalność gospodarczą lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami;
- 3) koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji dużych ekspozycji, jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji dużych ekspozycji (200% uznanego kapitału), średnioważonej wagi ryzyka dla dużych ekspozycji i wskaźnika 8%.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji w ten sam sektor gospodarczy, jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji w ten sam sektor gospodarczy, średnioważonej wagi ryzyka dla wszystkich kredytów i wskaźnika 8%.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia, jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia, średnioważonej wagi ryzyka dla wszystkich kredytów i wskaźnika 8%.

Kapitałem wewnętrznym na ryzyko koncentracji jest suma kwot obliczonych według powyższych zasad.

Na dzień 31-12-2018 r. kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji nie wystąpił, gdyż nie zostały przekroczone żadne limity.

5.2.5. Kapitał wewnętrzny na ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym z tytułu zagrożenia związanego ze skrajną zmianą poziomu stóp procentowych, wykorzystując test warunków skrajnych przeprowadzany na potrzeby pomiaru ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym w warunkach dotkliwych. Bank przeprowadza test warunków skrajnych dla ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie, dla zaistnienia sytuacji skrajnej zakładającej zmianę stóp procentowych o 200 p.b.

Kapitałem wewnętrznym na ryzyko stopy procentowej jest kwota, o jaką wynik testów warunków skrajnych przekracza wskaźnik wrażliwości ustalony na dany rok (w 2018 r. – 2,00% funduszy własnych banku).

Na dzień 31-12-2018 r. kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka stopy procentowej wyniósł **1 124 tys. zł.**

5.2.6. Kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności z tytułu zagrożenia związanego z nagłym wpływem znaczącej kwoty depozytów, wynikającym głównie z utraty zaufania do Banku. W teście wrażliwości Bank bada, jak wpływ depozytów, w okresie do 30 dni, wpłynie na wskaźnik LCR.

Bank przeprowadza test warunków skrajnych z założeniem zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej, przy jednoczesnej konieczności utrzymania wskaźnika LCR na wymaganym przepisami prawa poziomie. Wynikiem przeprowadzonego testu jest koszt, jaki poniósłby Bank na skutek wystąpienia sytuacji skrajnej. Kapitałem wewnętrznym na ryzyko płynności jest kwota, o jaką wynik testu warunków skrajnych przekracza wskaźnik wrażliwości ustalony na dany rok (w 2018 r. – 2,00% funduszy własnych banku).

Na dzień 31-12-2018 r. kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności nie wystąpił.

5.2.7. Kapitał wewnętrzny na ryzyko kapitałowe

Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko kapitałowe z tytułu zagrożenia związanego:

- 1) ze spadkiem funduszu udziałowego,
- 2) ze wzrostem kursu euro w stosunku do PLN,
- 3) ze skrajnym wzrostem kapitału wewnętrznego.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych przy jednoczesnej konieczności utrzymania adekwatności kapitałowej na poziomie określonym w kapitałowych celach strategicznych. Wynikiem przeprowadzonych testów jest koszt, jaki poniósłby Bank na skutek wystąpienia sytuacji skrajnej.

Kapitałem wewnętrznym na ryzyko kapitałowe jest kwota, o jaką suma wyników testów warunków skrajnych przekracza wskaźnik wrażliwości ustalony na dany rok (w 2018 r. – 2,00% funduszy własnych banku).

Na dzień 31-12-2018 r. kapitał wewnętrzny na ryzyko kapitałowe nie wystąpił.

5.2.8. Kapitał wewnętrzny Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą

Poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31-12-2017 r.

Rodzaj ryzyka	Wewnętrzny wymóg kapitałowy	Alokacja kapitału według wymagań dla Filaru I	Alokacja dodatkowego kapitału według wymagań dla Filaru II
Ryzyko kredytowe	5 636	4 495	1 141
Ryzyko rynkowe	0	0	0
Ryzyko operacyjne	795	795	0
Ryzyko koncentracji zaangażowań, w tym:	0	x	0
koncentracji dużych zaangażowań	0	x	0
koncentracji w ten sam sektor gospodarczy	0	x	0
koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia	0	x	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	1 124	x	1 124
Ryzyko płynności	0	x	0
Ryzyko kapitałowe		x	0
Kapitał regulacyjny		5 290	
Kapitał wewnętrzny		7 555	
Współczynnik kapitałowy		32,96	
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy		23,08	

Stopień pokrycia kapitałem wewnętrznym funduszy własnych przedstawia tabela poniżej:

Wyszczególnienie	limit	stopień realizacji limitu
ryzyko kredytowe	45,00%	57,46%
kapitał regulacyjny	35,00%	58,92%
dodatkowy wymóg kapitałowy	10,00%	52,35%

Wyszczególnienie	limit	stopień realizacji limitu
ryzyko operacyjne	7,50%	48,63%
kapitał regulacyjny	7,00%	52,11%
dodatkowy wymóg kapitałowy	0,50%	0,00%
ryzyko walutowe	1,00%	0,00%
kapitał regulacyjny	0,00%	-
dodatkowy wymóg kapitałowy	1,00%	0,00%
ryzyko koncentracji	1,00%	0,00%
ryzyko płynności	1,00%	0,00%
ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	12,00%	42,97%
ryzyko kapitałowe	0,50%	0,00%
całkowity wymóg kapitałowy	42,00%	57,79%
kapitał wewnętrzny	68,00%	50,97%

5.3. Informacja o kwotach stanowiących 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej ekspozycji

Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami Części Trzeciej Tytuł II Rozdział 2 Rozporządzenia (w zł) zawiera tabela poniżej:

Lp.	Klasa ekspozycji	Waga ryzyka kontrahenta	Wartość ekspozycji (tys. zł)	Wartość aktywów ważonych ryzykiem przed zastosowaniem współczynnika wsparcia	Kwota wymogu kapitałowego przed uwzględnieniem współczynnika wsparcia	Wartość aktywów ważonych ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia	Kwota wymogu kapitałowego po uwzględnieniu współczynnika wsparcia
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0%	174 000	0	0	0	0
		250%	241 671	604 178	48 334	604 178	48 334
2	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	20%	6 776 773	1 355 355	108 428	1 355 355	108 428
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	100%	499 799	99 960	7 997	99 960	7 997
4	Ekspozycje wobec instytucji	0%	49 423 152	0	0	0	0
5	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	100%	7 898 206	7 898 206	631 856	6 655 891	532 471
6	Ekspozycje detaliczne	75%	7 832 517	5 874 388	469 951	5 372 825	429 826
7	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	75%	0	0	0	0	0
		100%	43 728 846	43 728 846	3 498 308	35 946 657	2 875 733
8	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	100%	2 365 115	2 365 115	189 209	2 365 115	189 209
		150%	644	967	77	967	77
9	Ekspozycje kapitałowe	100%	1 357 768	1 357 768	108 621	1 357 768	108 621
10	Inne pozycje	0%	3 238 194	0	0	0	0
		20%	455 910	91 182	7 295	91 182	7 295
		100%	2 331 679	2 331 679	186 534	2 331 679	186 534
	Suma	x	126 324 274	65 707 644	5 256 611	56 181 577	4 494 526

6. Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta (art. 439 CRR)

Bank nie ogłasza informacji w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta, ponieważ w Banku nie występowały instrumenty pochodne oraz transakcje z przeznaczeniem odkupu w rozumieniu art. 439 CRR.

7. Bufory kapitałowe (art. 440 CRR)

Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym od dnia 1 stycznia 2016 r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

Kwota właściwego dla instytucji bufora antycyklicznego		(w zł)
1.	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	66 121 764
2.	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0%
3.	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

8. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego (art. 441 CRR)

Nie dotyczy Banku.

9. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (art. 442 CRR)

9.1. Definicja należności przeterminowanych i zagrożonych

Ekspozycja kredytowa przeterminowana – ekspozycja, której przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza, w przypadku ekspozycji detalicznych 500 złotych, natomiast w przypadku pozostałych klas ekspozycji, przeterminowana kwota przekracza 3 000,00 zł.

Ekspozycja kredytowa zagrożona – ekspozycja, która zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków została zaklasyfikowana przez Bank do kategorii: poniżej standardu, wątpliwej lub straconej.

Bank rozróżnia następujące rodzaje ekspozycji zagrożonych:

- 1) w odniesieniu do ekspozycji kredytowych innych niż detaliczne:
  - a. ekspozycje kredytowe „poniżej standardu”;
  - b. ekspozycje kredytowe „wątpliwe”;
  - c. ekspozycje kredytowe „stracone”.
- 2) w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych – ekspozycje kredytowe „stracone”.

9.2. Opis metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw

Prowizje stanowiące integralną część zwrotu (rentowności) instrumentu finansowego, które korygują efektywną stopę procentową to:

- prowizje z tytułu udzielenia kredytu, czyli prowizje przygotowawcze z tytułu udzielenia kredytu. Prowizje te stanowią wynagrodzenie za czynności takie, jak ocena sytuacji finansowej kredytobiorcy, oszacowanie i rejestracja gwarancji, wycena i ustanowienie prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu, przygotowanie dokumentacji kredytowej, negocjowanie warunków, przygotowanie i przetwarzanie dokumentów oraz przeprowadzenie transakcji,
- prowizje, które stanowią przedpłacone odsetki lub powodują obniżenie nominalnej stopy procentowej,
- prowizje, które stanowią zwrot kosztów poniesionych przez kredytodawcę w związku z udzieleniem kredytu,
- prowizje, które wiążą się bezpośrednio z udzieleniem kredytu (np. prowizje płacone kredytodawcy z tytułu wyjątkowo skomplikowanej umowy kredytowej lub z tytułu szybkiego udzielenia kredytu),
- prowizje stanowiące wynagrodzenie z tytułu zaangażowania się banku w dany instrument, np. zobowiązanie się do udzielenia kredytu.

Jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że określone umowy kredytowe zostaną zawarte, opłaty z tytułu zobowiązania się do ich zawarcia są uznawane, jako wynagrodzenie za stałe zaangażowanie kredytowe i razem z powiązаныmi z nimi kosztami bezpośrednimi są ujmowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej. Jeżeli zobowiązanie wygasło, bank nie udzielił kredytu, opłatę taką ujmuje się, jako przychody z chwilą wygaśnięcia zobowiązania. Prowizje z tytułu zaangażowania, o ile prawdopodobieństwo zrealizowania kontraktu jest niewielkie są ujmowane proporcjonalnie w rachunku zysków i strat w okresie zaangażowania.

Prowizje otrzymane z tytułu świadczenia usług, np. z tytułu bieżącej obsługi kredytu są odraczane i ujmowane w przychodach w miarę świadczenia usług. W praktyce opłaty te ujmowane są w rachunku zysków i strat liniowo.

Dominujący składnik różnicy pomiędzy okresowym przychodem odsetkowym określonym w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej, a faktycznie otrzymanymi odsetkami (odsetkami wynikającymi z umowy) stanowi amortyzacja prowizji. W dniu spłaty ostatniej raty kredytu, prowizja będzie w pełni zamortyzowana i łączny przychód, obliczony metodą tradycyjną, będzie równy łącznemu przychodowi, obliczonemu za pomocą efektywnej stopy procentowej w związku z tym metoda efektywnej stopy procentowej wpływa jedynie na okres, w którym ujmowany jest przychód.

Niezamortyzowane saldo prowizji z tytułu udzielenia kredytu lub prowizji za administrowanie oraz innych opłat i kosztów rozliczanych metodą efektywnej stopy procentowej, jest ujmowane w bilansie banku jako korekta wartości pozycji (kredytów), do której się odnosi.

W rachunku zysków i strat kwoty prowizji rozliczanych metodą efektywnej stopy procentowej ujmowane są jako część przychodów odsetkowych. Nie ma konieczności rozdzielania w ramach tych przychodów odsetek, dyskonta czy też prowizji. W przypadku należności o terminie zapadalności do trzech miesięcy wycena należności, według ESP nie jest w banku stosowana.

Rachunku ESP bank nie stosuje dla należności o nieokreślonym terminie płatności poszczególnych rat i niestabilnych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym czy też kredytów z tytułu kart kredytowych. Prowizje od tych kredytów bank rozlicza w czasie metoda liniową i wykazuje jako pozycję „prowizje” w rachunku zysków i strat.

Dla kredytów o zmiennej stopie procentowej w banku stosowana jest następująca metoda rozliczania prowizji netto według efektywnej stopy procentowej:

- ESP jest wyliczana w momencie każdej zmiany nominalnej stopy procentowej; Zmiana rynkowej stopy procentowej powoduje zmianę efektywnej stopy procentowej, ponieważ jest ona przeliczana po każdej zmianie nominalnej stopy procentowej.

Ustalenie pierwotnej ESP następuje w dniu uruchomienia kredytu. Ponowne przeliczenie ESP następuje wtedy, gdy wystąpią znaczące zmiany kwoty kredytu, takie jak:

- zwiększenie kwoty kredytu zgodnie z aneksem do umowy pierwotnej,
- wcześniejsza spłata części kapitału,
- wydłużenie lub skrócenie terminu spłaty kredytu,
- zmiana waluty kredytu,
- zmiana kwoty kredytu,
- zmiana harmonogramu spłat,
- kapitalizacja odsetek,
- wypłata raty kredytu,
- inne zmiany warunków kontraktu.

W przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, umorzenia kredytu lub wypowiedzenia umowy kredytowej nierozliczone prowizje jednorazowo zaliczane są do przychodów odsetkowych.

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka na podstawie:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do:
  - a. ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa,
  - b. ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego;
- 2) w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych, dwóch niezależnych od siebie kryteriów:
  - a. terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
  - b. sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości obsługi zadłużenia, do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu finansowo-księgowego. Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16.12.2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banku.

Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z jego działalnością w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do następujących kategorii ryzyka:

- 1) „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) „pod obserwacją”,
- 3) grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Bank tworzy rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, w wysokości co najmniej:

- 1) 1,5% kwoty ekspozycji kredytowych, stanowiących należności z tytułu pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanych do kategorii „normalne”,
- 2) 1,5% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”,
- 3) 20% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”,
- 4) 50% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”,
- 5) 100% kwoty ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje do najpóźniej na koniec miesiąca, w przypadku kryterium terminowości obsługi zadłużenia, w pozostałych przypadkach najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych. Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności bankowej.

9.3. Łączna i średnia kwota ekspozycji

Stan ekspozycji kredytowych według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2018 r., bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji za okres 01.2018 r. – 12.2018 r. w podziale na klasy ekspozycji w tysiącach złotych przedstawia tabela poniżej:

Lp.	Klasa ekspozycji	Ekspozycja na 31.12.2018 r. (zł)	Udział (%)	Średnia kwota ekspozycji (zł)	Udział (%)
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	415 671	0,33%	638 480	0,51%
2	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	6 776 773	5,36%	3 889 624	3,11%
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	499 799	0,40%	335 639	0,27%
4	Ekspozycje wobec instytucji	49 423 152	39,12%	51 354 404	41,04%
5	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	7 898 206	6,25%	5 902 599	4,72%
6	Ekspozycje detaliczne	7 832 517	6,20%	21 888 699	17,49%
7	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	43 728 846	34,62%	32 665 692	26,11%
8	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 365 759	1,87%	1 479 360	1,18%
9	Ekspozycje kapitałowe	1 357 768	1,07%	1 357 772	1,09%
10	Inne pozycje	6 025 783	4,77%	5 613 747	4,49%
	Razem	126 324 274	100,00%	125 126 016	100,00%

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej na dzień 31.12 2018 r. wyniosła 126 324 274 zł, natomiast średnia łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej za 2018 r. wyniosła 125 126 016 zł.

Istotne klasy ekspozycji, czyli takie, które stanowią przynajmniej 30% łącznej kwoty ekspozycji kredytowych zostały zaznaczone kolorem zielonym. Na dzień 31.12.2018 r. Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą posiadał dwie istotne klasy ekspozycji: ekspozycje wobec instytucji oraz ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach.

9.4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji

W zakresie struktury geograficznej przyjmuje się, iż terenem działania Banku jest: teren województwa kujawsko – pomorskiego. Bank działa również na terenie powiatu starogardzkiego i tczewskiego. W ocenie Banku ryzyko kredytowe na terenie działania Banku jest jednorodne i nie zachodzi potrzeba badania zaangażowania w poszczególne gminy bądź powiaty i województwa.

9.5. Struktura branżowa ekspozycji w rozbiciu na klasy ekspozycji

Struktura branżowa ekspozycji w podziale na klasy ekspozycji została przedstawiona poniżej:

Lp.	Struktura branżowa	Klasa ekspozycji	Ekspozycja na 31.12.2018 r. (tys. zł)
1	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	6 777
2	Budownictwo	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	54
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 093
		Ekspozycje detaliczne	212
Razem			4 359
3	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Ekspozycje detaliczne	32
4	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	130
5.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	393
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	698
		Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	128
Razem			1 219
6.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Ekspozycje detaliczne	37
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	425
Razem			462
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	118
		Ekspozycje wobec przedsiębiorców	1 610
		Ekspozycje detaliczne	324
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	5 591
		Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	9
		Inne pozycje	9
Razem			7 661
8.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Ekspozycje detaliczne	7
9.	Przetwórstwo przemysłowe	Ekspozycje detaliczne	137
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	3 499
		Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 297
		Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	983
Razem			5 916

10.	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	8
		Ekspozycje wobec przedsiębiorców	2 782
		Ekspozycje detaliczne	2 640
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	20 157
		Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 228
		Inne	2
Razem			26 817

11.	Transport i gospodarka magazynowa; Informacja i komunikacja	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	136
		Ekspozycje detaliczne	124
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 459
		Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	11
Razem			1 730

RAZEM BRANŻE			55 110
---------------------	--	--	---------------

Bank wyznaczył istotne klasy branż, jako trzy największe branże. Na dzień 31.12.2018 r. do istotnych branż zaliczono:

- 1) rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo,
- 2) handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,
- 3) administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.

Podział według struktury branżowej dla kategorii małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP):

Lp.	Struktura branżowa dla kategorii małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)	Klasa ekspozycji	Ekspozycja na 31.12.2018 r. (tys. zł)
1	Budownictwo	Ekspozycje detaliczne	212
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 093
Razem			4 305
2	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Ekspozycje detaliczne	32
3	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	129
4	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Ekspozycje detaliczne	37
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	425
Razem			462
5	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 610
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	5 591
		Ekspozycje detaliczne	191
Razem			7 392

6	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Ekspozycje detaliczne	7
7	Przetwórstwo przemysłowe	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 297
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	3 499
		Ekspozycje detaliczne	137
Razem			4 933
8	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	2 174
		Ekspozycje detaliczne	2 068
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	17 592
Razem			21 834
9	Transport i gospodarka magazynowa; Informacja i komunikacja	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	136
		Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 358
		Ekspozycje detaliczne	124
Razem			1 618
RAZEM MŚP WG BRANŻ			40 712

9.6. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji

Z uwagi na brak możliwości przedstawienia danych z podziałem na klasy ekspozycji, poniższe dane przedstawiono według typu kontrahenta (w zł):

Termin zapadalności	Kasa	Banki i oddziały instytucji kredytowych	Przedsiębiorstwa	Gospodarstwa domowe	Instytucje niekomercyjne	Instytucje samorządowe
Bez określonego terminu	3 238 194	4 444 513	358	8 185	182	26
<= tygodnia	0	22 160 000	0	535 894	430	0
> 1 tygodnia <= 1 miesiąca	0	14 348 732	105 678	1 369 049	2 069	4 260
> 1 miesiąca <= 3 miesięcy	0	2 500 000	560 453	2 539 748	14 806	90 520
> 3 miesięcy <= 6 miesięcy	0	3 086 000	489 178	2 251 128	16 825	94 780
> 6 miesięcy <= 1 roku	0	2 000 000	666 085	4 943 114	33 165	189 560
> 1 roku <= 2 lat	0	0	5 015 300	4 999 565	62 632	606 620
> 2 lat <= 5 lat	0	0	7 390 704	12 890 325	166 728	2 118 360
> 5 lat <= 10 lat	0	0	1 874 082	7 642 857	259 564	3 203 100
> 10 lat <= 20 lat	0	0	603 308	4 387 965	218 230	170 400
> 20 lat	0	477 957		633 205	0	0
Razem	3 238 194	49 017 202	16 705 146	42 201 035	774 631	6 477 626

9.7. W rozbiciu na istotne branże kwoty ekspozycji zagrożonych:

Lp.	Branża	Klasa ryzyka	Kapitał zagrożony na 31.12.2018 r. (zł)	Odsetki	Korekty wartości	Rezerwy celowe i odpisy aktualizacyjne	Wskaźnik orezerwowania
1	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Poniżej standardu	128 651	2 248	0	35 343	27,00%
2	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	Stracona	96 000	47 063	0	143 063	100,00%
3	Przetwórstwo przemysłowe	Poniżej standardu	1 221 590	124 544	0	363 456	27,00%
4	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Poniżej standardu	1 226 014	14 031	0	334 812	27,00%
5	Transport i gospodarka magazynowa	Stracona	130 674	30 542	0	161 215	100,00%

9.8. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości (art. 442.i)

Stan rezerw celowych na początek i koniec 2018 roku oraz ich zmiany przedstawia tabela poniżej:

Kategoria należności	Stan na 01.01.2018 r.	Stan na 31.12.2018 r.	Zmiany w ciągu roku
Rezerwy celowe i odpisy aktualizacyjne na należności od sektora finansowego	0	0	0
Rezerwy celowe i odpisy aktualizacyjne na należności od sektora niefinansowego	1035	1 156	121
1. normalne	51	46	-5
2. pod obserwacją	44	2	-42
3. poniżej standard	562	734	172
4. wątpliwe	0	0	0
5. stracone	378	374	-4
Rezerwy celowe i odpisy aktualizacyjne na należności od sektora budżetowego	0	0	0
Razem	1035	1 156	121

Stan korekt wartości z tytułu zapłaconych przez klienta prowizji od kredytów na początek i koniec 2018 r. zaprezentowano w poniższej tabeli (tys. zł):

Kategoria należności	Stan na 01.01.2018 r.	Stan na 31.12.2018 r.	Zmiany w ciągu roku
Korekty wartości od należności od sektora finansowego	0	0	0
Korekty wartości od należności od sektora niefinansowego:	620	638	18
1. normalne	598	638	40
2. pod obserwacją	22	0	-22
3. poniżej standard	0	0	0
4. wątpliwe	0	0	0
5. stracone	0	0	0
Korekty wartości od należności sektora budżetowego	5	4	0
1. normalne	5	4	-1
Razem	625	642	17

10. Ujawnienia w zakresie stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego

10.1. Opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjętych przez Bank

Bank stosuje następujące rodzaje zabezpieczeń:

- 1) Zabezpieczenia rzeczowe:
  - a. hipoteka na nieruchomości;
  - b. zastaw rejestrowy;
  - c. przewłaszczenie rzeczy ruchomej;
  - d. wpłatę określonej kwoty, spełniającej warunki określone w art. 102 ustawy Prawo bankowe;
  - e. blokada środków na rachunku w Banku lub innych bankach,
  - f. cesja wierzytelności z umów handlowych;
  - g. cesja wierzytelności z umów ubezpieczeniowych;
  - h. inne, zaakceptowane indywidualną decyzją przez Bank.

- 2) zabezpieczenia nierzeczowe:
  - a. weksel własny i poręczenie wekslowe,
  - b. gwarancja;
  - c. poręczenie cywilne.

W celu ograniczenia ryzyka prawnego i operacyjnego Bank określił szczegółowe zasady ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów w procedurze „Instrukcja prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisła”.

Bank ustala zabezpieczenia w porozumieniu z ustanawiającym, biorąc pod uwagę między innymi:

- 1) rodzaj i wysokość zobowiązania oraz okres na jaki środki zostają przekazane,
- 2) status prawny ustanawiającego,
- 3) sytuację finansową i gospodarczą ustanawiającego oraz podmiotów powiązanych z nim kapitałowo lub organizacyjnie,
- 4) istnienie powiązań organizacyjnych lub gospodarczych pomiędzy kredytobiorcą a ustanawiającym będącym osobą trzecią,
- 5) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z przekazaniem środków,

- 6) cechy danego zabezpieczenia wynikające z dotyczących go przepisów prawa oraz umów o ustanowienie zabezpieczenia (np. sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku),
- 7) przewidywany nakład pracy Banku oraz związane z ustanowieniem zabezpieczenia koszty Banku oraz klientów Banku,
- 8) realną możliwość oraz długość przewidywanego terminu pełnego zaspokojenia roszczeń Banku z przyjętego zabezpieczenia,
- 9) płynność zabezpieczenia, tj. możliwość sprzedaży danego zabezpieczenia na rynku, bez znacznej utraty wartości, określoną na podstawie własnych doświadczeń, analizy rynku w postaci analizy ofert sprzedaży, giełd, doniesień o przetargach i innych źródłach dostępnych bankowi. Analiza płynności zabezpieczenia (możliwość realizacji zabezpieczenia) jest każdorazowo badana indywidualnie przy ocenie transakcji kredytowej,
- 10) istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia (w przypadku zabezpieczeń rzeczowych) oraz zadłużenie ustanawiającego (w przypadku zabezpieczenia osobistego),
- 11) rynkową wartość zabezpieczenia,
- 12) realną możliwość zaspokojenia się Banku z proponowanych zabezpieczeń w trakcie postępowania egzekucyjnego lub upadłościowego,
- 13) możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych.

10.2. Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi

Bank w ramach swoich procedur wprowadził „Instrukcję prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisła” oraz „Zasady stosowania ubezpieczeń przy zabezpieczaniu kredytów w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisła”.

Zabezpieczenie ma na celu zapewnienie Bankowi zwrotu przysługującej mu w stosunku do klienta wierzytelności, w razie gdyby nie dokonał on spłaty tej wierzytelności w terminie ustalonym w umowie. Zabezpieczenie winno być ustanowione nie wcześniej niż w dacie zawarcia umowy, na podstawie której zaciągane jest zobowiązanie klienta.

Wyceny zabezpieczeń rzeczowych dokonuje Bank w chwili ich przyjmowania. Aktualizacji wyceny zabezpieczeń dokonuje Bank w trakcie umowy kredytowej, której zabezpieczenia dotyczą.

Bank stosuje nierzeczywistą ochronę kredytową, według metody uproszczonej ujmowania zabezpieczeń. W przypadku ochrony kredytowej strona trzecia umowy zobowiązuje się do zapłacenia określonej kwoty, w przypadku powstania niewypłacalności dłużnika. Bank ustanawia mechanizmy ochrony kredytowej, które są prawnie skuteczne.

10.3. Całkowita wartość ekspozycji zabezpieczonych przez uznane zabezpieczenia

Na dzień 31.12.2018 r. całkowita wartość ekspozycji zabezpieczonych przez uznane zabezpieczenia finansowe lub inne uznane zabezpieczenia wyniosła 10 149 604,01 zł.

11. Ujawnienia w zakresie korzystania z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Bank wykorzystuje oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI na potrzeby wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem, dla następujących ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej,
- 3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez ECAI:

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Jeżeli nadane oceny odpowiadają różnym wagom ryzyka wówczas Bank uwzględni tę ocenę, której odpowiada wyższa waga ryzyka.

Jeżeli dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe sporządzone przez wyznaczone ECAI dla danej pozycji z ratingiem, wówczas uwzględnia się te dwie spośród nich, z którymi wiążą się najniższe wagi ryzyka, z zastrzeżeniem, że jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, przypisuje się wyższą z nich.

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

Stopień jakości kredytowej rządu polskiego	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka ekspozycji	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób:

Stopień jakości kredytowej	Ocena wiarygodności kredytowej		
	Fitch Ratings	Moody's Investors Service	Standard and Poor's Ratings Services
1	AAA do AA	Aaa do Aa	AAA do AA
2	A	A	A
3	BBB	Baa	BBB
4	BB	Ba	BB
5	B	B	B
6	CCC i poniżej	Caa i poniżej	CCC i poniżej

Bank nie korzysta z ocen wiarygodności kredytowej uznanej zewnętrznej instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI), zA wyjątkiem ocen rządu polskiego niezbędnych dla potrzeb ustalenia wag ryzyka dla ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego oraz ekspozycji wobec instytucji. Wagi ryzyka względem tych ekspozycji nadawane są na podstawie ratingów zewnętrznych wydawanych przez: Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard and Poor's Ratings Services.

12. Ekspozycja na ryzyko rynkowe (art. 445)

W 2018 r. w zakresie ryzyka rynkowego Bank wyznaczał wymóg wyłącznie na ryzyko walutowe. Wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe w całym 2018 roku nie wystąpił.

Lp.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	0

13. Ekspozycja na ryzyko operacyjne (art. 446)

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia przez Bank straty, wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi, systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, w tym również wynikających z ryzyka prawnego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2018 r. wyniósł 795 tys. zł.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z nową Rekomendacją M KNF obejmuje 7 kategorii. W 2018 r. zarejestrowano łącznie 279 zdarzeń ryzyka operacyjnego a koszty związane z tymi zdarzeniami wyniosły 23,61 tys. zł. Limit kapitału na ryzyko operacyjne nie został przekroczony. Zdarzenia z kategorii 6 i 7 stanowią 91,76% ogółu zarejestrowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotyczą głównie: różnic kasowych i bankomatowych, awarii bankomatów oraz dostaw energii.

Poziom ryzyka operacyjnego, w którym uwzględnione zostało również ryzyko prawne, został oszacowany na podstawie zarejestrowanych zdarzeń w Rejestrze zdarzeń (incydentów) ryzyka operacyjnego oraz kształtowania się kluczowych wskaźników ryzyka, dalej KRI.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego w podziale na kategorie w 2018 r. przedstawia tabela poniżej:

Rodzaj zdarzenia / Kategorie ryzyka		Dane za 4 ostatnie kwartały wg stanu na 31-12-2018 r.	
		Ilość	Wielkość straty (tys. zł)
1. Oszustwa wewnętrzne	1. Działania nieuprawnione	-	-
	2. Kradzież i oszustwo	-	-
2. Oszustwa zewnętrzne	2. Kradzież i oszustwo	-	-
	2. Bezpieczeństwo systemów.	-	-
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1. Stosunki pracownicze	6	-
	2. Bezpieczeństwo środowiska pracy	-	-
	3. Podziały i dyskryminacja	-	-
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	1. Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	-	-
	2. Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	-	-
	3. Wady produktów	-	-
	4. Klasyfikacja klienta i ekspozycje	-	-
	5. Usługi doradcze	-	-

5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia.	17	6,15
6. Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	61	17,42
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	1. Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	194	0,04
	2. Monitorowanie i sprawozdawczość	-	-
	3. Napływ i dokumentacja klientów	-	-
	4. Zarządzanie rachunkami klientów	1	brak
	5. Kontrahenci nie będący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	-	-
	6. Sprzedawcy i dostawcy	-	-
Razem		279	23,61 tys. zł

W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego, w Banku podejmowane były działania prewencyjne, polegające między innymi na:

- 1) podjęciu czynności na rzecz sprawnego działania bankomatów w związku z rosnącym znaczeniem samoobsługi klientów,
- 2) ciągłej edukacji klientów w zakresie prawidłowego korzystania z urządzeń w celu ograniczenia ich awarii i przestoju,
- 3) stosowaniu odpowiednich procedur dotyczących dokonywania operacji, a także limitów w zakresie podejmowania decyzji w celu ograniczenia strat mogących powstać z tytułu błędów popełnianych przez ludzi,
- 4) dążeniu do automatyzacji wykonywanych czynności w celu zapobiegania lub wychwytywania błędów ludzkich,
- 5) szkoleniach wewnętrznych pracowników mających na celu przekazanie informacji dotyczących prawidłowego wykonywania operacji, a także uświadomienia istnienia i sposobów zapobiegania wystąpieniu ryzyka,
- 6) przekazywaniu bieżących informacji na temat istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego, w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się ryzyka i ograniczaniu jego wpływu,
- 7) monitorowaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego, gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka i ich okresowej analizie.

W 2018 roku nie odnotowano żadnego istotnego zdarzenia w zakresie ryzyka operacyjnego.

14. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych (art. 447)

Bank stosuje zasady (politykę) rachunkowości, w tym metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania przychodów i kosztów, zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków, w tym: zasady ujmowania w kapitale własnym skutków wyceny pozycji bilansowych.

W aktywach Banku znajdują się następujące papiery kapitałowe (w zł):

L.p.	Nazwa instrumentu finansowego:	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2018 r.	Cel nabycia
1.	Akcje SGB-Bank S.A.	667 600,00	Przyczyny strategiczne
2.	Bankowe Papiery Wartościowe SGB-Bank S.A.	684 000,00	Przyczyny strategiczne
3.	Akcja BGŻ	66,29	Przyczyny strategiczne
4.	Udział w Spółdzielczym Systemie Ochrony	1 000,00	Przynależność

Zakupione akcje oraz papiery dłużne SGB-Banku S.A. mają charakter wyłącznie strategiczny – wynikający z uczestnictwa Banku w zrzeszeniu SGB. Na dzień bilansowy ww. akcje i udziały zostały wycenione według ceny nabycia zgodnie z par. 36 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków. Na dzień 31.12.2018 r. Bank nie posiada papierów kapitałowych do zbycia.

W 2018 r. w Banku nie było zrealizowanych zysków lub strat ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w zakresie ekspozycji nieuwzględnionych w portfelu handlowym. Nie wystąpiły również niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny.

Bank posiadał na koniec grudnia 2018 r. obligacje komunalne Gminy Warlubie o wartości 300 000,00 zł.

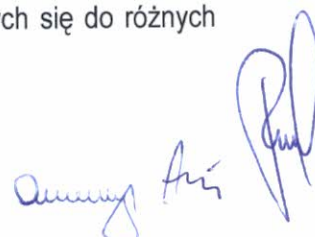
15. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym (art. 448)

Bank przyjmuje, że zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku; narażenie na negatywne oddziaływanie na wyniki Banku związane jest w najistotniejszym stopniu z występującymi różnicami w wielkościach aktywów i pasywów przeszacowywanych w poszczególnych przedziałach czasowych oraz nierównomierną skalą zmian wysokości poszczególnych stóp referencyjnych.

W celu oszacowania zmiany wyniku finansowego oraz bilansowej zaktualizowanej wartości kapitału w wyniku szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych Bank przeprowadza testy warunków skrajnych. Stanowią one narzędzie diagnostyczne oceniające stabilność przychodów banku w sytuacjach niekorzystnych. Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla zaistnienia następujących sytuacji:

- 1) zmiany stóp procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na wynik finansowy,
- 2) zmiany stóp procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału.

Przeprowadzając testy Bank bada wpływ zmiany stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wynik odsetkowy w skali 12 miesięcy oraz relację zmiany wyniku do funduszy własnych. Do obliczeń Bank wykorzystuje metodę wyniku odsetkowego, uwzględniając jednocześnie niedoskonałe powiązania zmian stóp referencyjnych oraz niejednakowe zmiany stóp procentowych odnoszących się do różnych terminów, a dotyczących stawek WIBOR.

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. zakładając niekorzystny nagły spadek stóp procentowych o 200 p.b. zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie wyniesie -1 560 tys. zł, stanowiąc 42,0% annualizowanego zysku netto oraz -7,2% funduszy własnych.

Przy wzroście stóp procentowych zmiana wyniku odsetkowego wyniesie 1 729 tys. zł, stanowiąc 46,6% annualizowanego zysku netto oraz 7,9% funduszy własnych.

Test w zakresie wpływu zmian stóp procentowych o 200 p.b. na wartość ekonomiczną kapitału oparty o metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej pozwala na ocenę, w jakim stopniu zmiana stóp procentowych o 200 p.b. wpływa na zmianę wartości ekonomicznej Banku.

Na dzień 31-12-2018 r. wpływ zmiany stóp procentowych o 200 p.b. na zaktualizowaną wartość ekonomiczną wyniósł 17 tys. zł, co stanowi 0,08% funduszy własnych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kwota stanowiąca podstawę wyliczenia kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej, jako ryzyko istotne, wyniosła 1 560 tys. zł. Ponieważ tak obliczona kwota przekroczyła wskaźnik wrażliwości, ustalony na poziomie 2,00% funduszy własnych, Bank oblicza wymóg kapitałowy jako różnicę pomiędzy kwotą obliczoną na podstawie testów warunków skrajnych a wskaźnikiem wrażliwości.

Na dzień 31-12-2018 r. kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka stopy procentowej wyniósł 1 124 tys. zł, czyli stanowił 5,16% funduszy własnych.

Poziom aktywów i pasywów walutowych nie przekroczył 5% sumy bilansowej – nie wymaga więc wyodrębnienia tych środków do oddzielnej analizy.

16. Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne (CRR art. 449)

Na dzień 31.12.2018 r. Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą nie posiadał ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

17. Polityka w zakresie wynagrodzeń (art. 450)

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR, Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, ustawą Prawo bankowe i Zasadami Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanymi przez Komisję Nadzoru Finansowego, Bank ogłasza informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.

Bank, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń, realizując zapisy w/w Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego oraz w/w Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów, stosując wskazaną w nim zasadę proporcjonalności, wprowadził „Politykę wynagrodzeń osób mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą”, która została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku. Polityka ma na celu wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem oraz nie zachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzone przez Radę Nadzorczą

akceptowalny ogólny poziom ryzyka. Ponadto, celem Polityki jest wspieranie realizacji Strategii działania Banku, Strategii zarządzania ryzykiem oraz ograniczanie konfliktów interesów.

Z uwagi na skalę działalności w Banku nie powoływano komitetu do spraw wynagrodzeń.

Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania Polityki.

Na podstawie par. 25 ust. 1 w/w Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów postanowień Polityki nie stosuje się do członków Rady Nadzorczej Banku. Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie ustalone uchwałą Zebrania Przedstawicieli, bez podziału na stałe i zmienne składniki.

Bank nie jest znaczącą jednostką pod względem organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności. Bank, z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów, skalę działalności na rynku bankowym oraz po dokonaniu analizy w zakresie określenia stanowisk kierowniczych mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku, ustalił, że w/w Polityka dotyczy członków Zarządu Banku:

- 1) stanowiska Prezesa Zarządu,
- 2) stanowiska Wiceprezesa Zarządu ds. Finansowych - Głównego Księgowego,
- 3) stanowiska Wiceprezesa Zarządu ds. Handlowych.

Na system wynagrodzeń w Banku składają się:

- 1) stałe składniki wynagrodzenia (składniki obligatoryjne) obejmujące:
  - a. stałe wynagrodzenie miesięczne w wysokości ustalonej w umowie o pracę,
  - b. dodatki do wynagrodzenia zasadniczego wynikające z regulacji wewnętrznych Banku, niezależne od wyników Banku,
  - c. świadczenia przewidziane przepisami Kodeksu pracy i innymi obowiązującymi przepisami;
- 2) zmienny składnik wynagrodzenia, który stanowi premia roczna.

Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny. Stałe składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmujących stanowisko kierownicze. Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska kierownicze nie ogranicza zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych i nie może być wyższa niż 5% rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta, wyniku finansowego brutto Banku za dany rok podlegający ocenie.

Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego członka Zarządu.

Oceny efektów pracy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza po zakończeniu roku obrachunkowego, do 30 września roku następującego po okresie oceny i obejmuje ona 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia minionego roku.

Ocena wyników całego Banku obejmuje koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej. Ocena efektów pracy członków Zarządu składa się z dwóch elementów: Oceny realizacji zadań dla Prezesa Zarządu oraz Oceny realizacji zadań i wyniki finansowe nadzorowanych przez danego członka Zarządu jednostek/komórek organizacyjnych.

Ocena wyników całego Banku, obrazująca ocenę efektów pracy Zarządu, obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) współczynnika wypłacalności;
- 2) wyniku z tytułu odsetek i wyniku z tytułu prowizji;
- 3) wypracowanego zysku netto;
- 4) sumy bilansowej Banku;
- 5) średniej osiągniętych wskaźników jakości kredytów.

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- 1) ocenę pracy jednostek i komórek organizacyjnych Banku objętych nadzorem danego członka Zarządu;
- 2) celowość ponoszonych kosztów związanych z funkcjonowaniem Banku w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu;
- 3) skuteczność kontroli funkcjonalnej w nadzorowanych przez członka Zarządu jednostkach lub komórkach organizacyjnych Banku,
- 4) jakość świadczonej pracy, z uwzględnieniem skarg składanych na danego członka Zarządu lub Zarząd w przypadku decyzji kolegialnych;
- 5) zdarzenia wynikające ze sprawowanych funkcji zarządczych danego członka Zarządu mające wpływ na kondycję finansową lub reputację Banku;
- 6) jakość zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi w Banku w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu;
- 7) wyniki kontroli zewnętrznych przeprowadzonych w Banku w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu;
- 8) oceny nadzorcze BION w obszarach objętych nadzorem danego członka Zarządu;
- 9) pozytywną ocenę kwalifikacji członka Zarządu;
- 10) udzielenie przez Zebranie Przedstawicieli absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy.

W odniesieniu do Oceny wyników całego Banku, członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy średnia wartość wykonania planu finansowego wyniosła w zakresie:

- 1) współczynnika wypłacalności co najmniej - zachowanie poziomu współczynnika wymaganego przepisami Prawa bankowego;
- 2) wyniku z tytułu odsetek i wynik z tytułu prowizji co najmniej 90%;
- 3) zysku netto co najmniej 90%;
- 4) sumy bilansowej co najmniej 90%;
- 5) oraz gdy średnia osiągniętych wskaźników jakości rozumianych jako stosunek kredytów zagrożonych do ogółu kredytów w portfelu kredytowym nie przekroczyła w okresie oceny 8%.

W odniesieniu do Oceny indywidualnych wyników pracy członka Zarządu, uwzględnia się następujące kryteria:

- 1) ocenę pracy jednostek i komórek organizacyjnych Banku objętych nadzorem danego członka Zarządu;
- 2) celowość ponoszonych kosztów związanych z funkcjonowaniem Banku w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu;
- 3) skuteczność kontroli funkcjonalnej w nadzorowanych przez członka Zarządu jednostkach lub komórkach organizacyjnych Banku;
- 4) jakość świadczonej pracy, z uwzględnieniem skarg składanych na danego członka Zarządu lub Zarząd w przypadku decyzji kolegialnych,
- 5) zdarzenia wynikające ze sprawowanych funkcji zarządczych danego członka Zarządu mające wpływ na kondycję finansową lub reputację Banku,

- 6) jakość zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi w Banku w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu;
- 7) wyniki kontroli zewnętrznych przeprowadzonych w Banku w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu;
- 8) oceny nadzorcze BION w obszarach objętych nadzorem danego członka Zarządu,
- 9) pozytywną ocenę kwalifikacji członka Zarządu,
- 10) udzielenie przez Zebranie Przedstawicieli absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy.

Członek Zarządu uzyskuje pozytywną ocenę tylko i wyłącznie w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek wskazanych w zakresie Oceny wyników całego Banku oraz Oceny indywidualnych wyników pracy członka Zarządu. Na podstawie przeprowadzonej oceny Rada Nadzorcza podejmuje decyzję w formie uchwały o przyznaniu premii rocznej i jej wysokości dla poszczególnych członków Zarządu w przypadku oceny pozytywnej. Przyznana członkowi Zarządu premia roczna wypłacana jest jednorazowo w formie pieniężnej, niezwłocznie po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą.

Ustanie stosunku pracy osoby mającej istotny wpływ na profil ryzyka Banku w ciągu trzyletniego okresu oceny nie powoduje pozbawienia tej osoby prawa do odroczonej części zmiennego składnika wynagrodzeń przyznanego w okresie jego pracy za dany trzyletni okres. W takim przypadku ocena efektów pracy pod kątem wypłaty odroczonej części przyznanego zmiennego składnika wynagrodzeń obejmuje wyłącznie jego okres pracy w Banku, przy uwzględnieniu wyników Banku za trzyletni okres oceny.

Zmienne składniki wynagrodzenia nie są przyznawane członkowi Zarządu, gdy:

- 1) w okresie podlegającym ocenie powstała strata bilansowa bądź istnieje groźba jej wystąpienia albo powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności z uwagi na działania lub decyzje albo brak działań w okresie podlegającym ocenie,
- 2) przeciwko danej osobie wydano prawomocny wyrok za działania na szkodę Banku lub postawiono zarzut działania, które w sposób oczywisty narusza istotne interesy Banku, a okoliczności tego działania nie budzą wątpliwości; działania te w szczególności mogą polegać na:
  - a. podjęciu konkurencji działalności wobec Banku naruszającej lub zagrażającej jego interesom,
  - b. rażącym naruszeniu istotnych interesów klientów Banku i nieprzestrzeganiu przyjętych standardów postępowania prowadzącym do utraty reputacji lub wiarygodności Banku,
  - c. rażącym naruszaniu praw pracowniczych,
- 3) za okres podlegający ocenie wydano przeciętną ocenę nadzorczą dla Banku na poziomie „3,25” lub wyższym.

Wypłata zmiennego składnika wynagrodzeń jest zmniejszana lub wstrzymywana, w sytuacji o której mowa w art. 142 ustawy Prawo bankowe.

Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze (w zł).

Wartość wynagrodzeń za dany rok obrotowy	Zarząd – 3 osoby
Wynagrodzenie stałe	519 725,00 zł*
Wynagrodzenie zmienne:	-
-pieniężne	-
-inne	-
Liczba osób uzyskujących odprawy	-
Wartość odpraw	-
Najwyższa wypłata odprawy	-

* w tym zasiłek chorobowy finansowany z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych: 13 334,60 zł

Na wypłatę zmiennego składnika wynagrodzeń Bank tworzy rezerwę. Rezerwa na zmienne składniki wynagrodzeń utworzona w 2016 roku na dzień 31-12-2018 r. wyniosła 33 784,69 zł.

Odroczona część premii rocznej dla Członków Zarządu według stanu na 31.12.2018 r.

Rok	Kwota przyznanej premii rocznej	Kwota odroczonej premii rocznej	Premia odroczonej podlegająca wypłacie w latach 2017-2019
2018	-	-	-

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą nie zatrudniał osób, których łączne wynagrodzenie wypłacone w 2018 r. przekraczało równowartość 1 mln EUR.

Poziom wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku podlega opiniowaniu i monitorowaniu przez Radę Nadzorczą Banku.

Wdrożenie polityki podlega raz w roku przeglądowi dokonywanemu przez Samodzielne Stanowisko ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej.

W Banku dokonuje się corocznej udokumentowanej weryfikacji stanowisk pracy pod kątem istotnego wpływu na profil ryzyka banku dla potrzeb realizacji zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów.

18. Ryzyko płynności i pozycji płynnościowej (Rekomendacja P)

18.1. Rola i zakres odpowiedzialności jednostek biznesowych oraz komitetów zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- 1) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka płynności,
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy w zakresie nadzoru nad operacyjnym zarządzaniem ryzykiem płynności, nadzorujący komórkę zarządzania „wolnymi środkami”.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza – która:
  - a. w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
  - b. zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, w tym apetyt i tolerancję na ryzyko;
  - c. ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank,
  - d. zatwierdza, ujęte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem. Zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.

- 2) Zarząd:
  - a. zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
  - b. zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, w tym limity ograniczające ryzyko;
  - c. wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem płynności;
  - d. odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowanego przez Radę Nadzorczą.
- 3) Samodzielne Stanowisko ds. Analiz Ryzyka (SAR) – będące komórką monitorowania ryzyka, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujące zadania związane z:
  - a. okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
  - b. zgłaszaniem potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
  - c. zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - d. proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - e. dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
  - f. analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
  - g. monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - h. oceną poziomu ryzyka płynności;
  - i. wyznaczaniem nadzorczych miar płynności,
  - j. oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
  - k. opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
  - l. opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzania „wolnymi środkami”, mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
  - m. sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
- 4) Zespół ds. Księgowości, Rozliczeń i Sprawozdawczości – wchodzący w skład komórki zarządzania „wolnymi środkami”, która podlega Wiceprezesowi Zarządu ds. Finansowych, wykonujący zadania związane z :
  - a. wyznaczaniem wskaźnika LCR i NSFR;
  - b. okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
  - c. optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
- 5) Wyznaczone osoby z Zespołu Depozytowo-Kasowego oraz Zespołu Kredyty, Bancassurance – wchodzące w skład komórki zarządzania „wolnymi środkami”, wykonujące zadania związane z:
  - a. okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
  - b. optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
  - c. kontrolą i utrzymywanie limitów kasowych;
  - d. sporządzaniem wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego.

18.2. Sposób pozyskania finansowania działalności

Głównym źródłem finansowania działalności Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą są depozyty podmiotów niefinansowych oraz kapitał udziałowy i rezerwowy. Bank w 2018 roku nie posiadał środków pozyskanych od innych banków oraz nie wyemitował papierów wartościowych w celu pozyskania źródeł finansowania. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych.

Bank kieruje swoją ofertę głównie do gospodarstw domowych, których udział depozytów na koniec 2018 roku stanowił 87,13% depozytów ogółem. Bank stara się dywersyfikować swoją ofertę z punktu widzenia terminów wymagalności depozytów, jak i charakteru depozytu (bieżący i terminowy). Bank w ograniczonym zakresie oferuje swoim klientom depozyty z pierwotnym terminem wymagalności powyżej jednego roku. Oferta Banku skierowana jest również do jednostek samorządowych.

Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania. Do finansowania działalności kredytowej Bank wykorzystuje głównie fundusze własne oraz stabilną część depozytów sektora niefinansowego. Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowych źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego.

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego z Narodowego Banku Polskiego.

18.3. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i zarządzania płynnością

Funkcje skarbowe i zarządzania płynnością wykonuje w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą komórka zarządzająca, w skład której wchodzi: Zespół ds. Księgowości, Rozliczeń i Sprawozdawczości, wydzielone osoby z Zespołu Depozytowo-Kredytowego oraz z Zespołu Kredyty, Bancassurance. Funkcje skarbowe i zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane.

Komórki zaangażowane w wykonywanie funkcji skarbowych i zarządzania płynnością współpracują ze sobą w zakresie stosowania środków mitygujących.

18.4. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeszenia

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),

- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisła jest zobowiązany do posiadania wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym w banku zrzeczającym, która zabezpieczy wypływy z rachunku bieżącego na koniec dnia operacyjnego oraz do utrzymywania w swoim bilansie nadwyżki aktywów nieobciążonych, która pozwala na przetrwanie awaryjnej sytuacji płynności trwającej co najmniej 30 dni.

Bank ma obowiązek utrzymywać:

- 1) wskaźnik LCR na poziomie min. 100%,
- 2) wskaźnik NSFR na poziomie min. 111%,
- 3) nadzorczą miarę płynności M2 zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 4) udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej na poziomie max 20%,
- 5) udział łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów w bazie depozytowej na poziomie max 20%,
- 6) udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwałe na poziomie min. 105%.

18.5. Rozmiar i skład nadwyżki płynności

Przez nadwyżkę płynności Bank rozumie wartość wynikającą z obowiązujących przepisów prawa dotyczącą: wielkości długoterminowej miary płynności M2 ponad minimum określone w uchwale KNF, wielkości wpływów powodujących przekroczenie stosunku wpływów do odpływów na poziomie 75% powiększone o nadwyżkę aktywów płynnych (bez środków z minimum depozytowego) powodującą kształtowanie się wskaźnika LCR ponad minimum wymagane przepisami prawa.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeczający. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeczającego.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki (tys. zł)
1	Norma długoterminowa ponad minimum	4,20	Fundusze własne	17 605
2	LCR ponad minimum	82,26%	Aktywa płynne	1 716

Wielkość miary płynności M2 oraz wskaźnika LCR na dzień 31.12.2018 r. przedstawia się następująco:

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wielkość na 31-12-2017 r.	Limit wynikający z przepisów
1	Miara M2	4,20	1,00
2	Wskaźnik LCR	182,26%	100%

Wskaźnik LCR oblicza się, jako stosunek zabezpieczenia przed utratę płynności i różnicy pomiędzy odpływami i przyływami dotyczącymi kolejnych 30 dni. Zakłada się, że przepływy nie mogą stanowić więcej niż 75% wartości odpływów.

Bank na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej wylicza wskaźnik LCR z pominięciem minimum depozytowego, jako elementu struktury zabezpieczenia przed utratą płynności na potrzeby wypełniania wymogu LCR.

Bank jako uczestnik Systemu Ochrony SGB został zwolniony przez Komisję Nadzoru Finansowego z obowiązku indywidualnego spełniania limitu LCR, natomiast obowiązuje nas limit wewnętrzny wynikający z Grupowego Planu Naprawy, który obliczany jest z uwzględnieniem w aktywach płynnych środków zablokowanych na rachunku Minimum Depozytowego. Na dzień 31-12-2018 r. wskaźnik ten wyniósł 414,70%.

W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy rozkładu ich zapadalności/wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych. Bank stosuje urealnienia terminów zapadalności wybranych pozycji aktywów i pasywów, aby poprawnie prognozować zachowanie się struktury bilansu oraz wpływów i wypływów w czasie. Na podstawie urealnionych wartości Bank oblicza wskaźniki skumulowanej luki płynności, jako stosunek skumulowanej wartości aktywów do skumulowanej wartości pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych. Wskaźniki luki płynności, w przedziałach do 1 roku, powinny przyjmować wartości wyższe od 1, co wskazuje na nadwyżkę posiadanych aktywów dostępnych do pokrycia bieżących zobowiązań, natomiast w przedziałach powyżej 1 roku powinny przyjmować wartości mniejsze niż 1, co świadczy o wystarczającej wielkości pasywów do sfinansowania aktywów. Analiza urealnionych terminów zapadalności aktywów i pasywów wykazała, że limity dotyczące wskaźników luki we wszystkich okresach zostały zachowane.

Zestawienie terminów płatności aktywów i pasywów (tys. zł)										
Luka	<=1 tyg.	> 1 tyg. <=1 m-ca	> 1 m-ca <=3 m-cy	> 3 m-cy <=6 m-cy	> 6 m-cy <=12 m-cy	>1 roku <=2 lat	>2 lat <=5 lat	>5 lat <=10 lat	>10 lat <=20 lat	>20 lat
Aktywa	35 495	15 830	6 390	6 238	7 832	10 684	22 566	12 979	5 380	1 111
Pasywa	95 047	3 931	9 631	14 319	6 068	5	12	0	0	0
Luka	-59 552	11 899	-3 241	-8 081	1 764	10 679	22 554	12 979	5 380	1 111

Urealnione zestawienie terminów płatności aktywów i pasywów (tys. zł)										
Luka	<=1 tyg.	> 1 tyg. <=1 m-ca	> 1 m-ca <=3 m-cy	> 3 m-cy <=6 m-cy	> 6 m-cy <=12 m-cy	>1 roku <=2 lat	>2 lat <=5 lat	>5 lat <=10 lat	>10 lat <=20 lat	>20 lat
Aktywa	30 686	14 144	5 302	5 391	5 992	6 225	13 987	28 905	6 458	6 384
Pasywa	17 424	549	1 458	2 021	840	10 646	19 886	32 810	15 155	21 796
Luka	13 262	13 595	3 844	3 370	5 152	-4 421	-5 899	-3 905	-8 697	-15 412
Limit	-	min. 1				max 1				
Wskaźnik luki		2,49	2,58	2,59	2,76	0,62	0,62	0,60	0,35	0,29

18.6. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w Zrzeszeniu i Systemie Ochrony SGB

Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony, którego celem jest gwarantowanie płynności i wypłacalności każdego uczestnika Systemu. W Systemie funkcjonują mechanizmy monitorowania ryzyka oraz działania służące poprawie sytuacji finansowej Uczestników. Umowa Systemu zobowiązuje Bank do realizacji działań związanych z funkcjonowaniem mechanizmów kontroli, ograniczaniem oraz klasyfikowaniem ryzyka na poziomie Systemu, a także stosowania się do środków oddziaływania. W Systemie zostały stworzone mechanizmy monitorowania, klasyfikowania i ograniczania ryzyka Banków-Uczestników poprzez wprowadzenie systemu limitów, Mechanizmu Pomocowego i środków oddziaływania.

System Ochrony SGB zgodnie z zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz Umowy Systemu Ochrony SGB analizuje występujące w Bankach ryzyko, prezentuje zagregowany bilans, rachunek zysków i strat, skonsolidowany poziom wskaźnika pokrycia płynności krótkoterminowej oraz wskaźników adekwatności kapitałowej. Poza głównym celem funkcjonowania System Ochrony realizuje funkcje pomocowe w obszarze procedur wzorcowych oraz doradztwa.

W ramach systemu funkcjonuje Mechanizm Pomocowy, w ramach którego Bank:

- 1) utrzymuje odpowiedni poziom środków na rachunku Minimum Depozytowego,
- 2) dokonuje wpłat na Fundusz Pomocowy.

Mechanizm Pomocowy służy udzielaniu pomocy Bankom - Uczestnikom Systemu Ochrony. Z Funduszu Pomocowego może być udzielona pomoc w sytuacjach zagrożenia utraty płynności lub wypłacalności. Na wypadek wystąpienia nagłego zagrożenia utraty bieżącej płynności Banku, z Funduszu Pomocowego została wyodrębniona pula środków (w wysokości 20%), która stanowi źródło udzielania natychmiastowych pożyczek płynnościowych.

Minimum Depozytowe służy zabezpieczeniu odpowiedniego poziomu płynności w Systemie Ochrony SGB. Stanowi również źródło pomocy finansowej w sytuacji zagrożenia utraty bieżącej zdolności do realizacji zobowiązań pieniężnych.

W ramach funkcjonującego Systemu Ochrony Spółdzielnia może udzielić Bankowi zwrotnej pomocy finansowej, w szczególności w formie:

- 1) pożyczki płynnościowej – udzielanej na wsparcie płynności Banku,
- 2) pożyczki restrukturyzacyjnej – udzielanej na wsparcie działań, mających na celu usunięcie niewypłacalności lub groźby niewypłacalności Banku,

- 3) kaucji ustanowionej celem zabezpieczenia wierzytelności wymagającej utworzenia rezerwy celowej,
- 4) gwarancji, poręczenia lub innych zabezpieczeń,
- 5) nabycia wierzytelności,
- 6) pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych,
- 7) objęcia udziałów członkowskich w celu zwiększenia funduszy własnych Banku,
- 8) wniesienia wkładów pieniężnych do Banku.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Walnego Zgromadzenia Spółdzielni, pomoc ze środków Funduszu Pomocowego może mieć charakter bezzwrotny i przybrać następujące formy:

- 1) umorzenia całości lub części kapitału pomocy lub odsetek – wyłącznie, w przypadku przejęcia przez Bank innego Banku, nabycia przedsiębiorstwa bankowego lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego,
- 2) wpłaty na fundusz zasobowy lub rezerwy Banku,
- 3) innej.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania:

<i>Rodzaj</i>	<i>Kwota (zł)</i>	<i>Warunki dostępu</i>
pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	57 419 984	w sytuacji awaryjnej
lokata płynnościowa złożona przez BZ ze środków Minimum Depozytowego	148 342 684	w sytuacji awaryjnej

18.7. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- 1) niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- 2) przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku,
- 3) koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- 4) konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- 5) wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- 6) istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
- 7) ryzyko reputacji.

18.8. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- 1) oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego i budżetowego,
- 2) różne terminy wymagalności depozytów,
- 3) różny charakter depozytów: depozyty bieżące i terminowe,
- 4) angażowanie własnych środków w finansowanie działalności,
- 5) ograniczanie depozytów dużych deponentów.

18.9. Techniki ograniczania ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności można zaliczyć:

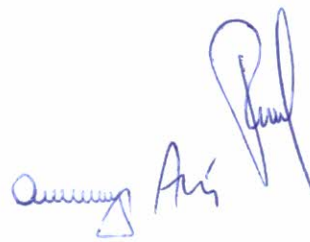
- 1) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony, monitorowanych z częstotliwością miesięczną,
- 2) wprowadzenie wskaźników wczesnego ostrzegania,
- 3) systematyczne przeprowadzanie testów warunków skrajnych pod kątem adekwatności posiadanych funduszy własnych na pokrycie nieoczekiwanych strat w sytuacji szokowej,
- 4) lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- 5) przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- 6) utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- 7) testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

18.10. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności

Podstawowe pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności:

- 1) **baza depozytowa** – zobowiązania bieżące i terminowe wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym;
- 2) **depozyty** – baza depozytowa oraz zobowiązania bieżące i terminowe wobec instytucji rządowych i samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) **płynność śróddzienna** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w trakcie bieżącego dnia;
- 4) **płynność dzienna** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 5) **płynność bieżąca** – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 6) **płynność krótkoterminowa** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 7) **płynność średnioterminowa** – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 8) **płynność długoterminowa** – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 9) **bufor płynności** – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Pozostałe szczegółowe definicje stosowane przez Bank w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności zostały określone w „Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisła”.

18.11. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą

W celu zachowania zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty, Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą uwzględnia ryzyko płynności rynku i ryzyko płynności produktu. Ma to odzwierciedlenie w kierowaniu oferty depozytowej w znaczącej większości do sektora detalicznego, który w kalkulacji wskaźnika LCR charakteryzuje się najmniejszymi wagami odpływu, a w obliczeniach miar płynności najwyższym osadem. Świadczy to o tym, że z punktu widzenia nadzorczego produkty te obarczone są najmniejszym ryzykiem.

Bank uwzględnia również ryzyko rynku poprzez kierowanie zróżnicowanej oferty depozytowej w zależności od stopnia związania klientów z Bankiem, z tego punktu widzenia zachowania klientów charakteryzują się różnym stanem stabilności, co ma wpływ na wielkość nadwyżki płynności i stabilności depozytów. Ryzyko płynności Bank uwzględnia również kreując strategię inwestowania nadwyżek w aktywa nieobciążone, głównie lokaty terminowe w banku zreszającym.

18.12. Wyjaśnienie sposobów wykorzystania testów warunków skrajnych

Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych:

- 1) w procesie szacowania kapitału wewnętrznego, w celu obliczenia wymogu kapitałowego na ryzyko płynności powstałego na skutek nieoczekiwanych strat w wyniku realizacji szokowych scenariuszy płynnościowych,
- 2) w planowaniu awaryjnym: Bank wykorzystuje scenariusze testów skrajnych w konstruowaniu adekwatnych działań awaryjnych,
- 3) do oceny adekwatności przyjętych w Banku limitów oraz przy wyznaczaniu poziomu limitów dla ryzyka płynności,
- 4) w bieżących działaniach podejmowanych przez Zarząd, w tym kształtowaniu polityki cenowej oferowanych produktów.

18.13. Wskazanie, w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych

Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą przyjął wzorcowe „Zasady zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą”, uwzględniające zapisy znowelizowanej Rekomendacji P. W przypadkach, w których wyniku testów warunków skrajnych wskazują, że realizacja scenariusza powoduje obniżenie wskaźników LCR lub NSFR poniżej wartości krytycznej (określonej w Awaryjnym Planie Płynności) Bank ocenia czy dysponuje odpowiednimi instrumentami niwelującymi negatywne skutki realizacji scenariusza lub podejmuje działania ograniczające ryzyko.

18.14. Polityka utrzymywania rezerwy płynności

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniu na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość nadwyżki aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
  - b) sprzedaży innych aktywów,
  - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
  - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni,
  - e) pozyskania kredytu refinansowego z NBP,
  - f) przyrostu depozytów po zwiększonym koszcie.

Za aktywa nieobciążone Bank uznaje aktywa, które spełniają łącznie wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje nadwyżkę aktywów nieobciążonych (liczonych według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

18.15. Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach Zrzeszenia

Bank, jako uczestnik Systemu Bank, jest zobowiązany utrzymywać odpowiednie limity wewnętrzne obowiązujące w Systemie Ochrony. W przypadku zagrożenia utratą płynności jednostka zarządzająca udziela pomocy uczestnikowi systemu w formie opisanej w pkt. 18.6. Łączna wysokość pomocy finansowej nie może być wyższa niż 20% środków stanowiących Fundusz Pomocowy (większa kwota wymaga zgody Walnego Zgromadzenia Spółdzielni). Pomoc finansowa jest udzielana na podstawie złożonego wniosku. Kompletny wniosek rozpatrywany jest w terminie 14 dni roboczych. Decyzję o udzieleniu pomocy podejmuje Zarząd Spółdzielni.

W ramach Funduszu Pomocowego wyodrębniona jest część środków w wysokości 20% Funduszu Pomocowego, która jest dostępna dla Banków niezwłocznie po zgłoszeniu Spółdzielni problemów z płynnością i wypłacalnością. Decyzje w sprawie udzielenia pomocy Bankowi podejmuje Zarząd Spółdzielni, za zgodą Rady Nadzorczej Spółdzielni, która powinna podjąć wymaganą uchwałę w ciągu 24 godzin od chwili złożenia wniosku przez Zarząd Spółdzielni.

18.16. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności

Na system sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności składają się:

- 1) miesięczne raporty przedstawiane nadzorującemu ryzyko płynności Członkowi Zarządu, obejmujące:
  - a) informację dotyczącą oceny ryzyka płynności,
  - b) źródła finansowania działalności Banku,
  - c) strukturę i stabilność depozytów,
  - d) zobowiązania pozabilansowe udzielone,
  - e) rejestr alternatywnych źródeł finansowania,
  - f) lukę płynności i urealnioną lukę płynności,

- g) wskaźniki wczesnego ostrzegania,
  - h) analizę wskaźników,
  - i) bufor płynności – awaryjne przepływy pieniężne,
  - j) zestawienie wyliczonych norm płynności zgodnie z Załącznikiem 3 do Uchwały nr 386/2008 KNF
  - k) kalkulację nadzorczych miar płynności przez Bank o sumie bilansowej do 200 mln zł,
  - l) wskaźnik LCR z uwzględnieniem MD oraz bez MD,
  - m) zestawienie wielkości wskaźników płynności po urealnieniu w poszczególnych przedziałach czasowych,
  - n) rejestr zrywalności depozytów terminowych,
  - o) koncentrację dużych zaangażowań pasywnych Banku,
  - p) koncentrację depozytów gospodarstw domowych,
  - q) koncentrację depozytów pozostałych podmiotów niefinansowych i instytucji samorządowych,
  - r) wykaz dużych depozytów – powyżej 150 tys. zł,
  - s) wykaz depozytów osób wewnętrznych,
  - t) zestawienie poziomu lokat overnight zakładanych automatycznie bądź niedopuszczalnego debetu na rachunku bieżącym w SGB,
  - u) kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności;
- 4) kwartalne raporty przedstawiane są Zarządowi Banku i obejmują raporty wymienione powyżej oraz:
- c) dynamiczną lukę płynności,
  - d) sprawozdawczość w zakresie płynności (NSFR),
  - e) sprawozdanie z realizacji planu pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych.
- 5) w okresach półrocznych Zarząd Banku przekazuje informację z zakresu ryzyka płynności Radzie Nadzorczej,
- 6) w okresach rocznych sporządzane są dodatkowo:
- a) pogłębiona analiza płynności długoterminowej,
  - b) plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych.

19. Informacja o spełnieniu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22 aa ustawy Prawo bankowe

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe, w szczególności posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

20. Dźwignia finansowa (art. 451 CRR)

Ryzyko nadmiernej dźwigni należy rozumieć jako ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie wskaźnika dźwigni finansowej, liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w aktywach według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych, przy czym:

- 1) w aktywach według wartości bilansowej Bank nie uwzględnia pozycji pomniejszających kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, w szczególności: wartości niematerialnych i prawnych w części pomniejszającej kapitał podstawowy, udziałów kapitałowych w części pomniejszającej kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, aktywów z tytułu podatku odroczonego opartych na przyszłej rentowności w części pomniejszającej kapitał podstawowy Tier I,
- 2) wartość ekspozycji pozabilansowych jest wyliczana od wartości nominalnej (bez uwzględniania korekt z tytułu rezerw celowych i odpisów aktualizujących odnoszących się do odsetek) z uwzględnieniem współczynników konwersji, z zastrzeżeniem dolnego limitu 10%.

20.1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

Lp.*	Pozycja	Kwota
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	123 552 345
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	2 851 560
7	Inne korekty	-79 631
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	126 324 274

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

20.2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	123 552 345
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-79 631
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	123 472 714
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	5 972 073
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-3 120 513
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	2 851 560
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	21 796 474
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	126 324 274
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	17,25%

20.3. Podział ekspozycji bilansowych

Podział ekspozycji bilansowych z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych.

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	123 552 345
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	123 552 345
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	415 671
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	7 276 572
EU-7	Instytucje	49 423 152
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	41 871 103
EU-9	Ekspozycje detaliczne	7 358 878
EU-10	Przedsiębiorstwa	7 378 029
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 365 759
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	7 463 181

20.4. Informacje jakościowe

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	W skali roku nie zanotowano czynników, które miały istotny wpływ na poziom zmienności wskaźnika. Z racji wysokiego poziomu wskaźnika, w porównaniu z rekomendowanym poziomem minimalnym oraz niskiej złożoności struktury bilansu, Bank Spółdzielczy w Nowem n/Wisłą w 2018 r. nie traktował ryzyka dźwigni finansowej jako ryzyko istotne.

System kontroli wewnętrznej

20.5. Struktura organizacyjna systemu

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru, profilu ryzyka oraz skali działalności Banku. System kontroli wewnętrznej został ustanowiony procedurą „System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisła”.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiada za monitorowanie jego skuteczności.

Zarząd Banku, w ramach trzech linii obrony, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
2. Na drugą linię obrony składa się:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. komórka monitorowania ryzyka,
  - 2) komórka do spraw zgodności,
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB – Departament Audytu Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony – projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony:
  - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych (np. limitów, wskaźników),
  - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
  - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
  - 4) matrycę funkcji kontroli,
  - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
  - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony – za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.

Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada komórka monitorowania ryzyka oraz komórka do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej.

20.6. Stosowane mechanizmy kontrolne

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

Mechanizmy kontrolne przyjęte na poziomie wszystkich linii obrony spełniają rolę:

- 1) prewencyjną – zapobieganie nieprawidłowościom,
- 2) detekcyjną – wykrywanie nieprawidłowości,
- 3) korekcyjną – korygowanie nieprawidłowości.

W Banku stosowane są mechanizmy kontrolne:

- 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne) – wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania,
- 2) półautomatyczne – monitorowanie limitów, wskaźników, weryfikacja danych,
- 3) manualne – podział obowiązków, autoryzacja formalna „na drugą rękę”, uzgadnianie danych i inwentaryzacja, weryfikacja i analiza danych.

Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.

W ramach przyjętych mechanizmów kontrolnych dla procesów istotnych Bank dokonuje, na podstawie określonych kryteriów, wyboru kluczowych mechanizmów kontrolnych. Każdy z kluczowych mechanizmów jest szczegółowo opisany. Ocena przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych jest dokonywana z odpowiednią częstotliwością w ramach niezależnego monitorowania oraz badania przez trzecią linię obrony. Ponadto Bank prowadzi ewidencję kluczowych mechanizmów kontrolnych.

20.7. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności. W ramach nadzoru nad działalnością Banku Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o:

- 1) informacje o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli,
- 2) raporty komórki do spraw zgodności,
- 3) wyniki audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Dokonując oceny Rada Nadzorcza bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd Banku o sposobie wypełniania zadań przez pracowników w ramach funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności, ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- 3) zapewnienia niezależności komórce do spraw zgodności,
- 4) zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań przez komórkę do spraw zgodności oraz systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności niezbędnych do pracy w komórce do spraw zgodności,
- 5) wyników zawartych w okresowych raportach komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego,
- 6) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB,
- 7) ustaleń z badania sprawozdania rocznego Banku przez biegłego rewidenta,
- 8) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje.

Na podstawie informacji oraz sprawozdań i raportów, prezentowanych zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Nowem n/Wisłą, przez stanowisko do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej, Rada Nadzorcza oceniła system kontroli wewnętrznej jako skuteczny i adekwatny, o czym świadczy niski poziom ryzyka stwierdzonych nieprawidłowości. Mechanizmy kontrolne są odpowiednio zaprojektowane, wdrożone i w wystarczający sposób ograniczają zidentyfikowane ryzyka. Wykryte nieprawidłowości nie miały wpływu na wyniki finansowe Banku oraz ryzyko reputacji.

21. Aktywa obciążone /wolne od obciążeń

		<i>Wartość bilansowa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość godziwa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń</i>	<i>Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń</i>
		010	040	060	090
010	Aktywa Banku			123 189 794	
030	Instrumenty kapitałowe			668 649	
040	Dłużne papiery wartościowe			991 246	
120	Inne aktywa			121 529 899	

Zakres powyższych informacji o charakterze ilościowym i jakościowym opracowany został przez Samodzielne Stanowisko ds. Analiz, Ryzyka, we współpracy ze Stanowiskiem ds. Zgodności, Kontroli Wewnętrznej, Zespołem ds. Kadr i Administracji, Zespołem ds. Księgowości, Rozliczeń i Sprawozdawczości, Zespołem ds. Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji oraz Zespołem ds. Analiz Kredytowych.

Nowe, dnia 28.06.2019 r.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą

Daniela Rycka – Prezes Zarządu

Elżbieta Ałaszewska – Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy

Anna Miś-Reszka – Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych

Zarząd zatwierdza informację do ogłoszenia.

Nowe, dnia *28 czerwca* ..... 2019 r.

Bank Spółdzielczy
w Nowem n/Wisłą

PREZES ZARZĄDU
Banku Spółdzielczego

mgr Daniela Rycka

WICEPREZES ZARZĄDU
ds. Handlowych

Anna Miś-Reszka

WICEPREZES ZARZĄDU
ds. Finansowych – Główny Księgowy

Elżbieta Ałaszewska

Oświadczenie Zarządu (CRR art. 435 ust. 1 lit. e)

Zarząd Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą oświadcza, że opisane w Informacji ustalenia dotyczące zarządzania ryzykiem dają pewność, że stosowany w Banku system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali oraz złożoności prowadzonej przez bank działalności.

Profil ryzyka Banku, w ujęciu ilościowym Bank określa poprzez wskazanie udziału kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka w funduszach własnych.

Na datę sporządzania informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

Rodzaj ryzyka	Wartość % w stosunku do funduszy własnych
Ryzyko kredytowe	25,86%
Ryzyko walutowe	0,0%
Ryzyko operacyjne	3,65%
Ryzyko stopy procentowej	5,16%

Zarząd Banku

Imię i nazwisko	Funkcja w Zarządzie	Podpis
Daniela Rycka	Prezes Zarządu	 PREZES ZARZĄDU Banku Spółdzielczego <i>mgr Daniela Rycka</i>
Elżbieta Ałaszewska	Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy	 WICEPREZES ZARZĄDU ds. Finansowych – Główny Księgowy <i>Elżbieta Ałaszewska</i>
Anna Miś-Reszka	Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych	 WICEPREZES ZARZĄDU ds. Handlowych <i>Anna Miś-Reszka</i>

Nowe, dnia 28.06.2019 r.

Oświadczenie Zarządu (CRR art. 435 ust. 1 lit. f)

Zarząd Banku Spółdzielczego w Nowem n/Wisłą oświadcza, że obowiązujący w Banku system zarządzania ryzykiem, ocenia się jako dostosowany do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka.

Lp.	Nazwa limitu	Wysokość limitu	Wartość	Stopień realizacji
1.	Ryzyko kredytowe			
1.1	Łączna wartość aktywów (wg wartości bilansowej) w postaci obligacji komercyjnych i komunalnych	25% fun. wł. 5 449 tys. zł	300 tys. zł	5,51% limitu, limit dotrzymany
1.2	Wskaźnik należności zagrożonych (WBB)	max 6%	4,69%	78,17% limitu, limit dotrzymany
1.3	Wskaźnik orezerwowania (WBB)	min 33%	35,84%	92,08% limitu, limit dotrzymany
1.4	Udział portfela kredytów niefinansowych w sumie bilansowej	max 75%	47,31%	63,08% limitu, limit dotrzymany
1.5	Udział detalicznych ekspozycji kredytowych Banku w łącznej wartości detalicznych ekspozycji kredytowych sektora bankowego	max 2%	0,002%	0,10% limitu, limit dotrzymany
1.6	Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym	max 20%	4,23%	21,15% limitu, limit dotrzymany
1.7	Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych brutto w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem brutto	max 5%	2,53%	50,60% limitu, limit dotrzymany
1.8	Ilość ekspozycji kredytowych udzielonych na warunkach odmiennych niż standardowe (w okresie od daty ostatniego raportu)	-	9	-
1.9	Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych na warunkach odmiennych niż standardowe (w okresie od daty ostatniego raportu)	-	1,66 mln zł	-
1.10	Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych na warunkach odmiennych niż standardowe (w okresie od daty ostatniego raportu) w relacji do średniej wartości portfela kredytowego obliczonej wg stanów z końca miesiący analizowanego okresu	-	2,23%	-
1.11	Udział ekspozycji kredytowych Banku zabezpieczonych hipotecznie w łącznej wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sektorze bankowym	max 2%	0,009%	0,45% limitu, limit dotrzymany
1.12	Udział ekspozycji kredytowych Banku zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym Banku	max 80%	47,46%	59,33% limitu, limit dotrzymany

Anna Arsi

1.13	Udział zagrożonych EKZH brutto w portfelu EKZH Banku brutto	max 7%	6,04%	86,29% limitu, limit dotrzymany
1.14	Udział sumy dużych ekspozycji w uznanym kapitale	max 200%	62,08%	31,04% limitu, limit dotrzymany

2.	Ryzyko operacyjne			
2.1	Globalny limit strat	20% wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne – 159,04 tys. zł	23,61 tys. zł	14,85% limitu, limit dotrzymany
3.	Ryzyko walutowe			
3.1	Udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych	max 2%	1,13%	56,5% limitu, limit dotrzymany
4.	Ryzyko płynności			
4.1	Wskaźnik LCR	min 100%	414,70%	24,11% limitu, limit dotrzymany
4.2	Wskaźnik NSFR	min 111%	151,06%	73,48% limitu, limit dotrzymany
4.3	Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej normy płynności M2	0	0	x
4.4	Udział depozytów (depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych i samorządowych), powiększonych o fundusze własne w kredytach (wg WBB pomniejszonej o rezerwy celowe i odpisy na odsetki), powiększonych o majątek trwały (rzeczowy majątek trwały)	min 105%	180,67%	58,12% limitu; limit dotrzymany
4.5	Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie do 1 roku	0	0	x
4.6	Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie powyżej 1 roku	0	0	x
4.7	Skumulowana luka płynności	min 1	1,24	limit dotrzymany
5.	Ryzyko stopy procentowej			
5.1	Udział pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	max 2%	0,27%	13,50% limitu, limit dotrzymany
5.2	Iloraz aktywów wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku w pasywach wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku ¹	1	0,12	x
5.3	Udział ryzyka przeszacowania w annualizowanym wyniku odsetkowym	max 30%	21,40%	71,33% limitu; limit dotrzymany
5.4	Udział ryzyka bazowego w annualizowanym wyniku odsetkowym	max 5%	1,20%	24,0% limitu, limit dotrzymany

¹ Nie ma charakteru limitu, jest to sytuacja pożądana

6.	Ryzyko kapitałowe			
6.1	Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności)	min 13,875%	32,96%	42,10% limitu, limit dotrzymany
6.2	Udział kapitału wewnętrznego w funduszach własnych	max 70%	34,66%	49,51% limitu, limit dotrzymany

Zarząd Banku

Imię i nazwisko	Funkcja w Zarządzie	Podpis
Daniela Rycka	Prezes Zarządu	 PREZES ZARZĄDU Banku Spółdzielczego <i>mgr Daniela Rycka</i>
Elżbieta Ałaszewska	Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych – Główny Księgowy	 WICEPREZES ZARZĄDU ds. Finansowych - Główny Księgowy <i>Elżbieta Ałaszewska</i>
Anna Miś-Reszka	Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych	 WICEPREZES ZARZĄDU ds. Handlowych <i>Anna Miś-Reszka</i>

Nowe, dnia 28.06.2019 r.